

K r o n i k a Z w i ą z k o w a P Z K O

Polski Związek Kulturalno-Oświatowy
w Czeskim Cieszynie

R O K 1 9 6 8

Sytuacja polityczno-społeczna

Rok 1968 był rokiem bardzo ważnych wydarzeń, które miały zasadnicze znaczenie dla naszego państwa i gospodarki narodowej. Ich początku należy szukać już w uchwałach grudniowego plenarnego posiedzenia Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Czechosłowacji z ubiegłego roku, kiedy to zastanawiano się nad zmianą dotychczasowego układu stosunków polityczno-społecznych w naszej republice. Dalsze uchwały podjęte zostały na styczniowym plenarnym posiedzeniu KC KPC. Uchwalono między innymi rozdzielenie dotychczasowej funkcji prezydenta a równocześnie pierwszego sekretarza KC KPC. Prezydentem pozostał nadal Antonín Novotný, zaś pierwszym sekretarzem KC KPC wybrano Słowaka - Aleksandra Dubčeka /3.-5.1.1968/.

Zaraz na początku roku /9.1.1968/ rozpisano prezydium Zgromadzenia Narodowego również nowe wybory do rad narodowych wszystkich stopni na dzień 19 maja 1968. Pod koniec stycznia i na początku lutego doszło do szeregu spotkań sekretarza A. Dubčeka z czołowymi przedstawicielami bratnich partii komunistycznych /np. 29-30.1. w Moskwie, 4.2. w Komarnie z J. Kádarem z Węgier/, 7.2. w Ostrawie z W. Gomułką z Polski itd./.

Również obchody 20 rocznicy Wydarzeń Lutowych z roku 1948 dały okazję do zmanifestowania jedności ruchu komunistycznego i wzajemnej współpracy. Na centralnej uroczystości, wspólnym posiedzeniu KC KPC, KC Frontu Narodowego i rządu, byli obecni również wszyscy czołowi przedstawiciele bratnich partii /Leonid Breżniew, Władysław Gomułka, Walter Ulbricht, János Kádár, Nicolae Ceaușescu, Todor Žiwkow, V. Włahowicz i inni/, po czym odbyła się wielka manifestacja ludu pracującego Pragi na Ryнку Staromiejskim.

W dniu 4 marca 1968 prezydium KC KPC uchwaliło jednolity system informacji w ramach partii i zmieniło swe dotychczasowe stanowisko w sprawach Centralnego Urzędu Publikacyjnego, czyli praktycznie zniesione zostały dotychczasowe przepisy kontroli prasy, czyli cenzury. Ten właśnie fakt wykorzystały środki masowego przekazu, a więc radio, telewizja i prasa do rozpętania ostrej polemiki nad różnymi wydarzeniami z ostatnich miesięcy

/np. malwersacja i ucieczka za granicę generała Šejny, manifestacje studenckie itd./. Ostrze tych napasści skierowało się również przeciw prezydentowi Novotnemu, który w końcu pod presją formowanej przez srodki masowego przekazu opinii publicznej zrezygnował z funkcji prezydenta /22.3.1968/. Podniecone wolnością słowa i prasy masy obywateli a specjalnie młodszego pokolenia żądały wyjaśnienia niektórych niedociągnięć i wypaczeń poprzedniego okresu, doszło do bardzo burzliwych mitingów w Pradze, na których czołowi przedstawiciele naszych władz tłumaczyli młodym wydarzenia polityczne i społeczne. Zaczęła się przejawiać bardzo wielka aktywność całego społeczeństwa, rozpętała się lawina akcji tzw. podpisowych, organizowanych przez różne typy ludzi /zbieranie na ulicy podpisów pod manifesty przeciw władzy ludu, milicji obywatelskiej itd./ i powoli kierowanie tymi wszystkimi przejawami życia politycznego wysunęło się z rąk jak samorządowych władz, tak też i władz partyjnych, gdzie też i w samym Komitecie centralnym nie było jedności w ocenie sytuacji, a raczej niezdecydowanie i różnorodność poglądów na rozwój tego tzw. "procesu demokratyzacji".

Dnia 30 marca 1968 doszło do wyboru nowego prezydenta, którym został zasłużony bojownik o wolność i prawa narodu czeskiego, generał Ludwik Svoboda /282 głosami z 288 ważnych/.

Na kwietniowym posiedzeniu KC KPC doszło do uchwalenia nowego "Programu działania" partii /Akční program/, wyboru nowego prezydium i sekretariatu KC KPC, wymiany wielu funkcjonariuszy, do polecenia złożenia dymisji przez dotychczasowy rząd i utworzenia nowego. Nowy rząd z premierem Oldřichem Černíkiem złożył ślubowanie dnia 9 kwietnia 1968 a dnia 10 kwietnia opublikowano "Program działania".

Wszystkie te zmiany, przeprowadzone pod hasłem "przywrócenia socjalizmowi ludzkiego oblicza", "demokratyzacji życia politycznego i społecznego", "naprawienia krzywd, błędów i wypaczeń kierunku rozwoju naszego społeczeństwa w poprzednim okresie poczynawszy od lat pięćdziesiątych, przybierały stale coraz szersze kręgi. Mnożyły się rezolucje przesyłane przez zakłady pracy i organizacje społeczne i wspomniane już publiczne akcje podpisowe, domagające się wielu nowych zarządzeń. Powstały też nowe organizacje, związki o celach niezgodnych z dotychczasowym kierunkiem polityki, celach przeciwsojalistycznych, antykomunistycznych oraz antyradzieckich. Należał do nich np. "Klub zaangażowanych bezpartyjnych" /klub zaangażowanych nestraníků - skrót KAN/, który dnia 15.5. ogłosił swą proklamację programową opartą na poparciu "Deklaracji praw ludzkich", wytyczając między innymi cel zdobycia możliwości swym członkom aktywnego udziału w wyborach do rad narodowych i Zgromadzenia Narodowego. Warto tu zaznaczyć, że na skutek zmian w życiu społecznym termin wyborów został jeszcze w kwietniu przez prezydium Zgromadzenia Narodowego przesunięty na termin późniejszy.

Drugą taką organizacją o wyraźnie antysocjalistycznym i antykomunistycznym profilu był "Klub 231", skupiający ludzi, którzy za swój wrogi stosunek do socjalizmu i ustroju ludowo-demokratycznego byli sądzeni i skazani. Grupowali się także w nim ludzie odsunięci od władzy: kapitaliści, wielkoobszarnicy, fabrykanci itd., liczący na powrót ustroju kapitalistycznego. Te ujemne zjawiska towarzyszące postępowemu i rewolucyjnemu procesowi demokratyzacji życia społecznego, wywoływały zaniepokojenie wśród wiernej socjalizmowi ludności.

W czerwcu odbywały się na terenie Polski i Czechosłowacji sztabowe ćwiczenia wojsk Układu Warszawskiego, które stały się również przedmiotem ostrych napasci ze strony sił antysocjalistycznych, żądających np. natychmiastowego opuszczenia terenu republiki przez wszystkie obce wojska. W czerwcu doszło też /27.6./ do opublikowania przez gazety "Literární noviny", "Práce", "Zemědělské noviny" oraz "Mladá fronta" tzw. "Dva tisíce slov", które z kolei zostały odrzucone przez KC KPC, rząd oraz KC Frontu Narodowego, jako program nie do przyjęcia. Pod koniec czerwca Zgromadzenie Narodowe uchwaliło również cały szereg nowych ustaw, między innymi ustawę o przygotowaniu federacyjnego systemu naszego państwa, ustawę o sądowej rehabilitacji, ustawę o zakazie prewencyjnej cenzury, szereg ustaw w sprawach socjalnych.

Lipiec przyniósł dalsze zaostrzenie sytuacji. Jeżeli na spotkaniu w Dreźnie przedstawiciele bratnich partii komunistycznych i robotniczych wyrazili już zaniepokojenie z powodu kształtowania się sytuacji wewnętrznej w naszej republice, to teraz na spotkaniu w Warszawie uchwaili wysłanie do KC KPC listu, wskazującego wyraźnie na niepokojące zjawiska zachodzące w społeczeństwie i niebezpieczeństwo zagrażające ustrojowi socjalistycznemu u nas. KC KPC zaproponował dwustronne rozmowy z poszczególnymi swymi partnerami na terenie Czechosłowacji. I tak 1 sierpnia zakończyły się dwustronne rozmowy między przedstawicielami naszego KC KPC i przedstawicielami KC KPZR /Čierna nad Tisou/, a 3 sierpnia już wspólne rozmowy z przedstawicielami partii komunistycznych i robotniczych Bułgarii, Węgier, NRD i Polski /Bratysława/, gdzie stwierdzono, iż sporne kwestie były omówione otwarcie, serdecznie i w duchu wzajemnego zrozumienia.

W międzyczasie rozwijała się akcja zbierania darów na "Fundusz Republiki" w pieniądzu oraz na "Złoty skarb" /Zlatý poklad/ w przedmiotach ze złota. W dniu 20.8. wynik tych zbiorów wykazywał kwotę niemal 200 milionów Kčs i w dewizach kwotę wartości 2 643 dolarów, zaś zbiór złota 60 808 gramów.

Sytuacja polityczna w naszej republice stale się jednak pogarszała, siły antysocjalistyczne i antyradzieckie nabierały na sile, ani KC KPC ani rząd nie mogły tej sytuacji opanować. W następstwie tego w nocy z dnia 20 na 21 sierpnia 1968 doszło do wkroczenia na teren naszej republiki wojsk 5 państw Układu Warszawskiego, a więc Związku Radzieckiego, Polski, Węgier, Bułgarii i Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Wojska te zajęły lotniska,

stacje radiowe i telewizyjne, redakcje czasopism, gmachy urzędowe, najważniejsze zakłady przemysłowe i miasta okręgowe na całym terenie naszej republiki. Zołowi przedstawiciele naszych władz zostali internowani. W tej sytuacji prezydent gen. Ludwik Svoboda udał się do Moskwy, by osobiście starać się o rozwiązanie powstałej sytuacji. Stopniowo zostali tam również przetransportowani przedstawiciele dalsi, jak premier Černík, przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Smrkovský, sekretarz KC KPC /A. Dubček/ i inni na rozmowy, które zakończyły się podpisaniem umowy nazwanej "Umową moskiewską". W międzyczasie siły reakcyjne i antysocjalistyczne, którym nie udał się ich zamiar przywrócenia u nas ustroju kapitalistycznego, podlegały do strajków generalnych, manifestacji protestacyjnych, domagających się natychmiastowego odejścia "wojsk okupacyjnych". Dnia 27 sierpnia 1968 powrócili nasi przedstawiciele z Moskwy i w swych przemowieniach radiowych oraz telewizyjnych gen. Svoboda i sekretarz KC KPC A. Dubček zaznajomili ludność z wynikami rozmów moskiewskich wzywając zarazem do zachowania spokoju i unikania wszelkich prowokacji, które by mogły spowodować katastrofę narodową.

Rozpoczęła się praca nad normalizacją życia, przywróceniem normalnego trybu produkcji, odrabiania szkód powstałych przez przedsierpniowe "rozpolitykowanie" społeczeństwa przez wrogie socjalizmowi siły. W tym celu rząd wydał szereg zarządzeń normatywnych, wprowadzając między innymi specjalne przepisy w dziedzinie środków masowego przekazu, wytwarzając zarazem specjalny "Urząd dla spraw prasy i informacji".

W październiku rząd ogłasza projekt ustawy konstytucyjnej o federalizacji państwa. Już dnia 10 lipca 1968 została wybrana przez Zgromadzenie Narodowe "Česká národní rada" /Czeska Rada Narodowa/, która wraz ze Słowacką Radą Narodową przeprowadziła dalsze prace nad ustawą o federalizacji. Ustawa ta została uroczystie uchwalona w dniu 28 października 1968, a więc dokładnie w 50 rocznicę powstania odnowionego państwa czechosłowackiego po zaniku Monarchii Austro-Węgierskiej. Od tego dnia nasza Czechosłowacka Republika Socjalistyczna jest państwem federalnym, składającym się z dwu samodzielnych republik narodowych a więc Czeskiej Republiki Socjalistycznej /CSR/ oraz Słowackiej Republiki Socjalistycznej /SSR/. Równocześnie z ustawą konstytucyjną o federacji została uchwalona ustawa konstytucyjna dotycząca równorzędności obu narodów i narodowości, żyjących na terenie republiki.

Ostatnie miesiące roku 1968 upłynęły pod znakiem dalszych zarządzeń normalizujących życie społeczno-polityczne i gospodarcze. Zakończyło również swe prace Zgromadzenie Narodowe wybrane w roku 1964, ponieważ od nowego roku rozpocznie swą działalność już "Federacyjne Zgromadzenie Narodowe". Zakończył również urzędowanie dotychczasowy rząd z premierem Černíkiem na czele w dniu 31.12.

Należy jeszcze zaznaczyć, że wśród członków Czeskiej Rady Narodowej znajduje się również przedstawiciel naszego Związku, dr Jozef Macura.

Rok 1968 przyniósł również w życiu ludzkości dalsze sukcesy w zdobywaniu tajemnic Wszechświata. Z okazji obchodzonego w Związku Radzieckim w dniu 12 kwietnia "Dnia Kosmonautyki" została wystrzelona w niedzielę 7 kwietnia 1968 dalsza automatyczna stacja "ŁUNA 14", która stała się czwartym sztucznym satelitą Księżyca z czasem obiegu 2 godz. 40 minut. Poprzednio satelitami Księżyca stały się Łuny 10, 11 i 12, natomiast na powierzchni Srebrnego Globu wylądowały Łuny 2, 5, 7, 8, 9 i 13.

W niedzielę dnia 22 września 1968 wystrzelił również Związek Radziecki, dalszą stację kosmiczną /automatyczną/ "SONDA 5", która po siedmiodniowym locie na trasie Ziemia-Księżyc-Ziemia wylądowała na wodach Oceanu Indyjskiego. Na pokładzie tej sondy znajdowały się dwa żółwie, muszki owocowe, kleszcze mączne, nasiona i bakterie /a więc nowoczesna "arka Noego" w Kosmosie/. Był to pierwszy wypadek, gdy pojazd kosmiczny po okrążeniu Księżyca z drugą szybkością kosmiczną wrócił na Ziemię.

Wystrzelony w piątek 11 października 1968 amerykański statek kosmiczny "Apollo 7" z trzyosobową załogą wodował po stu pięćdziesięciu okrążeniach Ziemi w poniedziałek 21 października 1968 na wodach Atlantyku, zdobywając nowy rekord w ilości godzin spędzonych w Kosmosie /poprzedni rekord należał do "Gemini 7" - lot 14 dni, tj. 661 godzin/.

W sobotę dnia 26 października 1968 wystrzelił znów Związek Radziecki swój pojazd kosmiczny "SOJUZ 3" z pilotem-kosmonautą. Podczas pierwszego okrążenia Ziemi dokonał on zbliżenia do statku kosmicznego bez pilota "SOJUZ 2", wystrzelonego w dniu 25 października 1968. Do odległości 200 m zbliżenie odbywało się za pomocą automatycznego systemu sterowania /potem przejął sterowanie ręczny pilot-kosmonauta/. Obydwa statki wróciły szczęśliwie na Ziemię /Sojuz 2 - 28.10.1968, Sojuz 3 - 30.10.1968/.

W sobotę dnia 16 listopada 1968 wystrzelił Związek Radziecki dalszy ciężki pojazd kosmiczny "PROTON 4" o wadze 17 ton. Poprzednie - Proton 1, 2, 3 - ważyły tylko po 12 ton i krążyły po orbicie przez 72- 97 dni w latach 1965 - 1966.

Pod koniec roku, w sobotę 21 grudnia 1968 pomknął w stronę Księżyca jeszcze jeden statek amerykański "APOLLO 8". Jego załoga spędziła Święta Godowe w Kosmosie i kabina statku księżycowego wodowała dopiero na Pacyfiku w dniu 27 grudnia 1968.

Jeśli chodzi o najważniejsze zdarzenia z naszego terenu, warto przypomnieć, że w roku 1968 obchodziło miasto Karwina swój 700-letni jubileusz "pisanej historii". Z tej okazji wydano publikację przedstawiającą dzieje tego miasta i jego rozwój. Niestety to dzieło zawiera szereg niescisłości historycznych.

P r a c a Z G P Z K O w okresie przedzjazdowym

W tym historycznym, ale burzliwym roku 1968 również nasz Związek i kierujący nim Zarząd Główny musiał sprostać nakładanym na nim zadaniom. Związek nasz żył jeszcze na początku roku wspomnieniami imponujących obchodów 20-lecia założenia i przygotowaniami do jubileuszowego X Zjazdu PZKO, który miał praktycznie ten Rok Jubileuszowy zakończyć.

Ogólny nurt opisanego poprzednio tzw. "procesu demokratyzacyjnego" odbił się również głośnych echem jak w samym Zarządzie Głównym, tak i organizacjach terenowych, w naszych Kołach i szerokich masach członkowskich. Nowy duch przejawiał się przede wszystkim we wzmożonej aktywności samych członków ZG a także w koncepcji wykorzystania sytuacji, by w tej chwili upomnieć się również o usunięcie krzywd, jakich doznawało nasze społeczeństwo i cała grupa narodowa w okresie wspomnianych błędów i wypaczeń.

W ramach ZG wytworzyła się grupa członków, która zajęła się wznowieniem czynności Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, które w latach pięćdziesiątych złożyło się w jednolitą organizację z Czechosłowackim Związkiem Młodzieży, druga grupa członków zajmowała się reaktywowaniem Harcerstwa Polskiego w Czechosłowacji, które również w tych samych latach zaprzestało swej działalności na rzecz Organizacji Pionierskiej przy CZM oraz trzecia grupa usiłująca reaktywować działalność polskich klubów sportowych, które również zanikły w ogólnopolskiej organizacji sportowej. Jeśli chodzi o tę trzecią grupę, to jej wysiłki nie przyniosły pożądanego wyniku ze względu na olbrzymie trudności finansowo-gospodarcze, z jakimi musiałyby się potykać polskie kluby sportowe w dzisiejszej sytuacji. Grupa byłych działaczy młodzieżowych SMP doprowadziła jednak do odnowienia czynności SMP, bo wyłoniony z tej grupy tymczasowy ZG SMP nawiązał zaraz odpowiednie kontakty z nową czeską organizacją i jej naczelnymi władzami w Pradze i wydał "Apel do młodych Polaków w Czechosłowacji" /Głos Ludu z 4.5.68/ wzywający do tworzenia grup miejscowych i wznowienia samodzielnej czynności. Również grupa działaczy byłego harcerstwa rozpoczęła pertraktacje z radą naczelną Czechosłowackiego Pioniera jako organizacji powstałej na gruzach byłej Organizacji Pionierskiej CZM i uzyskała również poparcie i możliwość organizowania własnego życia harcerskiego. Rozpoczęto pracę od zbierania dawnych aktywistów harcerskich, do których skierowany był "Rozkaz nr 1" podpisany przez tymczasowego kierownika, harcmistrza Władysława Wrobla /Głos Ludu z 17.4.1968/.

Jednym z ważnych dokumentów uchwalonych przez ZG PZKO w okresie przedzjazdowym jest listotwarty do pierwszego sekretarza KC KPC Aleksandra Dubčeka, opublikowany na łamach Głosu Ludu /nr 38 z 28 marca 1968 - data mylnie wydrukowana 28 marca 1938!/ zawierający stanowisko ZG PZKO w sprawach narodowościowych i obejmujący postulaty naprawienia doznanych przez nasze społeczeństwo krzywd w okresie "błędów i wypaczeń", Treść tego listu, opublikowanego również w języku czeskim w czeskich

gazetach na naszym terenie /Nová svoboda, Karvinské noviny/ wywołała w społeczeństwie czeskim olbrzymią odezwę antypolską, która przejawiała się również na szpaltach tych gazet formą zjadliwych antypolskich listów i wypowiedzi, rezolucji wysyłanych przez zakłady pracy a specjalnie czeskie szkoły.

Stwierdzić należy, że dotychczasowy stan jakby równowagi i spokojnego traktowania ludności polskiej został ze strony społeczeństwa czeskiego i słowackiego całkowicie zburzony i dochodziło do wielu wystąpień antypolskich, które tylko z trudem potrafiły opanować odpowiednie czynniki i przywrócić ponownie okres stosunkowego spokoju.

Zaniepokojone bardzo tą niezwykle trudną i niesprzyjającą dalszej pracy związkowej sytuacją postanowiło prezydium ZG PZKO szczerze i przyjacielsko odezwać się do członków narodu czeskiego i słowackiego na naszym terenie, by sytuację i swoje stanowisko wyjaśnić. Uchwalono i opublikowano w prasie list otwarty "Do czeskich i słowackich przyjaciół" /Głos Ludu z 25.5.1968/, w którym probowano wyjaśnić niektóre problemy, poruszone w liście do KC KPC. "Karvinské noviny" nie umieszczyły jednak całego tekstu listu a tylko pewne części pod znamienym tytułem "Rozum vítězí".

J u b i l e u s z o w y X Z j a z d P Z K O

W tej wzburzonej atmosferze politycznej i społecznej odbywał się przygotowywany sumiennie Jubileuszowy X Zjazd PZKO. Już w okresie przedzjazdowym ZG PZKO dokonał oceny i podsumowania dyskusji, jaka toczyła się w szeregach członkowskich i organach związkowych na każdym szczeblu w sprawach programu na dalszy okres naszej działalności. W przygotowaniach zjazdowych Zarząd Główny pod wpływem czasem burzliwej dyskusji na zebraniach prezydialnych i plenarnych dokonał wielu zmian, np. przygotował możliwość dwudniowych obrad, przesuwając termin rozpoczęcia Zjazdu na wolną sobotę, przygotował też możliwość tajnych wyborów władz związkowych, kilka alternatyw procedury wyborczej w tajnych wyborach, przewidział komisję statutową itd.

X Jubileuszowy Zjazd PZKO rozpoczął się w sobotę dnia 27 kwietnia 1968 po godzinie 8.15 w sali hotelu "Piaśt" w Czeskim Cieszynie. Na początku obrad było na sali 295 delegatów Koł PZKO oraz kilkunastu gości. Zjazd zagaik przewodniczący ZG PZKO Eugeniusz Suchanek, który zarazem przywitał licznie przybyłych gości, między którymi znajdowali się: Janusz Korczyński /konsul generalny PRL w Ostrawie/, Oldřich Voleník /pierwszy sekretarz KO KPC, również jako przedstawiciel delegacji KC KPC/, JUDr J. Němcová /kierownik wydziału ideologicznego KO KPC/, I. Sroka /za KP KPC Kerwina/, tow. Popelář /za KP KPC Frydék-Mistek/, Z. Kubala /prac. KO KPC/, M. Vacík /za KC FN Praga/, Eva Bacíková /za Ministerstwo Kultury Praga/, dr Emerich Mistecký /kier. wydz. kultury i szkolnictwa ORN Ostrawa/, t. Barták /za KC KPC/, dr Szábo /kier. delegacji

Csemadoku/, V.Kacyj /członek prezydium ukraińskiego KSUT-u/, F. Vosáhlo /przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej Cz.Cieszyn/ i inni.

Zjazd rozpoczął się właściwie miłym akcentem, koncertem Choru Nauczycieli Polskich przy ZG PZKO, po czym delegacja młodzieży dziewięciolatek z Trzyńca oraz Ogólnokształcącej Szkoły Średniej z Czeskiego Cieszyna wraz z biało-czerwonymi wiankami kwiatów złożyły Zjazdowi życzenia owocnych obrad oraz przyrzeczenie podjęcia pracy z rąk obecnych członków PZKO.

Niemalym zgrzytem były natomiast na początku obrad, podczas wyboru prezydium Zjazdu i komisji zjazdowych, wnioski delegatów Koła z Trzyńca-Łyżbic, domagające się usunięcia z prezydium i z komisji wyborczej niektórych starych działaczy związkowych. Wnioski te naturalnie Zjazd odrzucił, skład prezydium i komisji został niezmieniony w stosunku do proponowanego w materiałach zjazdowych.

Referat sprawozdawczy z działalności Związku wygłosił sekretarz ZG PZKO Tadeusz Chrzęszcz, następnie sprawozdanie Komisji Rewizyjnej podał jej przewodniczący dr Wilhelm Godula. Po przerwie, podczas której podano drugie śniadanie, rozpoczęto dyskusję, w której wzięło udział 43 członków PZKO oraz gości. Dyskusję przerwano przed przerwą obiadową, by przeprowadzić przygotowania do tajnych wyborów nowego składu władz związkowych. Samo wrzucanie kandydatek do urn odbywało się w czasie przerwy obiadowej.

Po obiedzie wznowiono dyskusję a po niej podsumowaniu, przewodniczący komisji wyborczej ogłosił wyniki wyborów nowych władz związkowych. Wszyscy kandydaci w liczbie 70 członków ZG i dalszych 7 do komisji rewizyjnej otrzymali znaczną większość oddanych głosów, a więc znacznie więcej niż statutowo przewidzianą ponad 50 %. Najwięcej skreslen otrzymali długoletni działacze związkowi, ponieważ ci tylko mogli się czymś narazić niektórym delegatom czy Kołom przy wykonywaniu zadań związkowych. Ale tych skreslen była naprawdę minimalna ilość w stosunku do 289 głosujących.

W czasie dalszej przerwy w obradach, w czasie której podano podwieczorek, zebrał się na swe pierwszą posiedzenie nowo wybrany Zarząd Główny, by wytypować kandydatów na przewodniczącego i sekretarza Związku, bo było to życzeniem delegatów, by wybory te były dokonane na Zjeździe. W wyniku tajnego głosowania po ponownym wznowieniu obrad został wybrany przewodniczącym ZG PZKO Ernest Sembol /2 głosy przeciw/, a sekretarzem Tadeusz Chrzęszcz /34 głosy przeciw/. Delegaci spontanicznie feagowali na wybór Ernesta Sembola odśpiewaniem tradycyjnych "Sto lat". Tak samo, kiedy przewodniczący komisji wyborczej dziękował ustępującemu przewodniczącemu Eugeniuszowi Suchankowi w uznaniu za jego sumienną pracę, zaśpiewano mu również "Sto lat!".

Następnie uchwalono jeszcze zawnioskowany przez Komisję Wnioskodawczą projekt uchwały zjazdowej i późną godziną wieczorną, bo delegaci postanowili obradować jak długo będzie trzeba, ale nie przenosić dalszego ciągu obrad na niedzielę, zakończył obrady Zjazdu nowy przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol, zachęcając do rzetelnej pracy i optymizmu w dalszym dwudziestolecu naszego PZKO.

W czasie obrad pracowała także specjalna rada redakcyjna gazetki zjazdowej, która opracowała i powieliła na cyklostylu 5 numerów /16 stron/ humorystycznej i satyrycznej gazetki "poza buka". Trzeba zaznaczyć, że delegaci otrzymali w materiałach zjazdowych bogaty i ciekawy zbiór statystycznych zestawień z pracy Związku.

X Jubileuszowy Zjazd zamknął ostatecznie okres dwudziestolecia pracy naszego Związku, wytyczył dalsze perspektywy na nowy okres pracy i w nowych kształtujących się dopiero warunkach politycznych i społecznych.

Skład i organizacja władz związkowych

Nowe władze związkowe, wybrane na X Zjeździe, posiadały następujący skład osobowy:

1. Cienciak Ludwik /1922/, tokarz, Trzynieć-Lesna
2. Cyrzyk Anna /1922/, w domu, Stonawa
3. Chrzaszcz Tadeusz /1922/, sekr. ZG, Stonawa
4. Ferfecki Kazimierz /1928/, prac. ZG, Cz. Cieszyn
5. Filipiec Karol /1928/, nauczyciel, Gnojnik
6. Ing. Firla Bronisław /1924/, inż. arch., Sucha Górna
7. Firla Józef /1924/, kolejarz, Stonawa
8. Fierla Eugeniusz /1924/, prac. ZG, Orłowa-Łazy
9. Ing. Foltyn Józef /1919/, inż. miern., Karwina 2-Solca
10. Franek Helena /1947/, urzędniczka, Niebory
11. Dr Janusz Gaudyn /1935/, lekarz, Trzynieć VI
12. Gojniczek Lidia /1919/, bibliotekarka, Cz. Cieszyn
13. Hebdowa Wanda /1923/, urzędniczka, Olbrachcice
14. Heczko Brunon /1927/, profesor, Trzynieć 3-Kanada
15. Janiczek Jan /1928/, technik, Jabłonków-Nawsie
16. Jasiczek Henryk /1919/, redaktor, Cz. Cieszyn
17. Dr Kadłubiec Daniel /1937/, profesor, Mistrzowice
18. Ing. Kaleta Alojzy /1913/, inż. hutn., Cz. Cieszyn
19. Kaszper Józef /1913/, kier. sklepu, Wędrynia
20. Kocur Alfred /1905/, em. kier. szk., Rychwałd
21. Kowala Jan /1929/, zast. dyr. szk., Cz. Cieszyn
22. Kowalczyk Zbigniew /1939/, elektromonter, Gnojnik
23. Kowalczyk Zofia /1923/, w domu, Trzynieć I
24. Kożusznik Antoni /1923/, spawacz, Hawierzów XII
25. Krzystek Konstanty /1915/, prac. ZG, Skrzeczoń
26. Kubeczka Adolf /1912/, dyr. szk., Orłowa I
27. Kudziełka Alojzy /1907/, em. urzędn., Orłowa-Lutynia
28. Kupcowa Aniela /1920/, w domu, Nydek
29. Kwasnica Władysław /1932/, robotnik, Skrzeczoń
30. Liberda Bronisław /1937/, kier. "Bajki", Cz. Cieszyn
31. Dr Macura Józef /1919/, prac. pedag., Cz. Cieszyn
32. Matloch Janina /1946/, nauczycielka, Jabłonków
33. Mrozek Stanisław /1921/, robotnik, Karwina VI-N. Miasto
34. Niedoba Władysław /1914/, aktor, Jabłonków
35. Nikodem Jerzy /1921/, robotnik, Ligotka Kameralna
36. Nierostek Tadeusz /1930/, technik, Błędowice Dolne
37. Ociskowa Elżbieta /1933/, nauczycielka, Łąki nad Olzą
38. Dr Pasz Władysław /1912/, dyr. szkoły, Lutynia Dolna
39. Podeszwa Franciszek /1913/, robotnik, Bogumin-Szonychel
40. Ing. Piszczek Mieczysław /1913/, inż. miern., Stonawa

41. Polak Karol / /, em.prac.pedag., Cz.Cieszyn
42. Popiołek Rudolf /1930/, slusarz gorn., Haw.-Szumbark
43. Pribula Jan /1912/, dyr.szkoły, Stonawa
44. Pyszko Gustaw /1931/, dyr.szkoły, Mosty p.Jabł.
45. Pyszko Jan /1925/, dyr.szkoły, Jabłonków-Nawsie
46. Inż.Rakowski Zygmunt
47. Inż. Rusek Rudolf /1923/, inż.hutn., Rychwałd
48. Rusnok Jan /1927/, redaktor, Cz. Cieszyn
49. Sajdok Gustaw /1935/, dyr. szkoły, Wędrynia
50. Sembol Ernest /1920/, dyr. szkoły, Cz.Cieszyn/Karwina/
51. Sikora Ewa /1941/, nauczycielka, Jabłonków-Nawsie
52. Sikora Władysław /1933/, redaktor, Hawierzów VI
53. Dr Siwek Tadeusz /1925/, redaktor, Rychwałd
54. Stebel Józef /1900/, em.dyr.szkł., Cierlicko
55. Suchanek Eugeniusz /1917/, dyr.szk., Bukowiec
56. Suchanek Mieczysław /1947/, mierniczy, Hawierzów
57. Śliwka Emil /1937/, technik, Trzyniec VI.
58. Ing. Śmiłowski Eryk
59. Szarowski Franciszek /1903/, emeryt, Cz.Cieszyn
60. Szmeja Henryk /1926/, prac. ZG, Nowy Bogumin
61. Szopa Franciszek /1923/, okr.insp.szk., Hawierzów XIII
62. Ing. Štirba Józef /1920/, inż.lesniczy, Cz.Cieszyn
63. Tesarczyk Tadeusz /1920/, pow.insp.szk., Cz.Cieszyn
64. Ing.Szweda Karol
65. Wacławik Gustaw /1930/, hutnik, Cz. Cieszyn
66. Wantuła Józef / /, prac. kult., Bystrzyca n. Olzą
67. Wierzgoń Józef /1934/, nauczyciel, Karwina VI
68. Wrobel Władysław /1910/, urzędnik, Orłowa I
69. Csc.Zahradnik Stanisław /1932/, archiw hut., Trzyniec VI
70. Zoniowa Helena /1914/, prac. ZG, Łąki nad Olzą

K o m i s j a r e w i z y j n a

1. Gąsior Karol /1913/, ekonomista, Karwina I
2. Dr Godula Wilhelm /1912/, prawnik, Sucha Górna
3. Josiek Paweł /1916/, zast.przew.MRN, Cz. Cieszyn
4. Kołorz Leopold /1922/, urzędnik, Błędowice Dolne
5. Kazik Józef /1915/, ekonomista, Cz. Cieszyn
6. Łabaj Paweł /1902/, emer.naucz., Trzyniec-Leszna

P r e z y d i u m Z G P Z K O ukonstytuowało się następująco:

Przewodniczący : Sembol Ernest
Zastępcy przewodniczącego: dr Macura Józef
Suchanek Eugeniusz
Sekretarz : Chrzęszcz Tadeusz
Członkowie: ing. Firla Bronisław, dr Gaudyn Janusz, Hebdo-
wa Wanda, Jasiczek Henryk, dr Kadłubiec Daniel,
Kowalczykowa Zofia, Polak Karol, Pribula Jan,
ing. Rakowski Zygmunt, Rusnok Jan, Śliwka Emil,
ing. Štirba Józef, Wierzgoń Józef, Wrobel Wła-
dysław.

O r g a n i z a c j a p r a c y Z G P Z K O

Nowy organ naczelny PZKO przyjął odmienną od dotych-
czasowej strukturę i zakres działalności. Powołał do życia
"rady", mające się troszczyć o wyznaczony zakres działania

związkowego. Członkowie rady rekrutowali się spośród członków ZG oraz wybitnych aktywistów terenowych. Wielu członków rady było przewodniczącymi poszczególnych komisji, pracujących przy ZG PZKO. Skład personalny oraz zakres działania poszczególnych rad przedstawiał się następująco:

Rada społeczno-polityczna /RSP/: Jan RUSNOK /przewodniczący/, Henryk SZMEJA /sekretarz i kierownik komisji budowy Świetlic/, ing. Marian FAJKUS /komisja statutowa/, Gustaw PYSZKO, Adolf KUBECZKA /komisja dla spraw związkowych/, Karol POLAK /komisja rehabilitacyjna/, Jan PRIBULA /komisja odznaczeniowa/, Alfred KOCUR /komisja dla spraw statystyki/, ing. Józef ŚTIRBA, Władysław MILERSKI, Dr Józef PRZECZEK /komisja prawna/, Brunon HECZKO /komisja szkolna/, Tadeusz NIEROSTEK, Karol RZYMAN, ing. Władysław MACHEJ, Jan PSZCZOŁKA.

Rada kultury i oświaty /RKO/: Eugeniusz SUCHANEK /przewodniczący/, Konstanty KRZYSZEK /sekretarz i kier. działu/, Zofia KOWALCZYK /komisja teatralna/, Eugeniusz FIERLA, Józef FIRLA /komisja śpiewaczo-muzyczna - przekształcona na "Zrzeszenie Zespołów Śpiewaczych i Instrumentalnych/, Kazimierz FERFECKI /komisja taneczna/, Bronisława DROBISZ, Anna WACŁAWCZYK, Lidia GOJNICZEK, Józef FRANEK, Irena ADAMUS, Alojzy KUDZIEŁKA /gabinet metodyczny/, Jan PRIBULA /komisja Oświatowa/, Helena ZONIOWA /komisja kobiet/, Emil SLIWKA /komisja życia towarzyskiego/, Janina MATŁOCH, Helena FRANEK, Ewa SIKORA, Ludwik CIENCIAŁA, Władysław WRÓBEL, inż. Zygmunt RAKOWSKI /Jedność Akademicka/, Józef STEBEL /komisja czytelniczo-bibliotekarska/, Bronisław LIBERDA.

Rada nauki i twórczości /RNT/: dr Józef MACURA /przewodniczący/, Stanisław KONDZIOŁKA /sekretarz i kierownik działu/, inż. Bronisław FIRLA /SLA - sekcja literacko-artystyczna przekształcona na "Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne/, dr Stanisław ZAHRADNIK /komisja historyczna/, Jerzy WALEK /Koło Nauczycieli Emerytów/, Józef WANTUŁA /komisja propagandy/, Jan PRIBULA /komisja kronik i archiwów/, Henryk JASICZEK /komisja wydawnicza/, mgr Brunon RYGIEL /komisja ocen repertuaru/, Władysława KRUMNIKŁOWA.

Sekretariat ZG PZKO /w myśl uchwały z 7 maja 1968/ tworzyli: Tadeusz CHRZĄSZCZ, Konstanty KRZYSZEK, Henryk SZMEJA, Stanisław KONDZIOŁKA, Jan RUSNOK i Bronisław LIBERDA.

Z e b r a n i a władz naczelných

W okresie przedzjazdowym odbyły się w roku 1968 jeszcze dwa plenarne zebrania poprzedniego plenum ZG PZKO a to:

26 marca 1968: Omawiano na nim sprawozdanie kontrolne o przygotowaniach do Zjazdu, podsumowanie przedzjazdowej dyskusji, ocenę uroczystości jubileuszowych /20-lecia/ Koła oraz sprawozdanie z realizacji uchwał poprzedniego plenarnego zebrania z dnia 17 grudnia 1967 roku.

9 kwietnia 1968: Omawiano materiały pod obrady X Zjazdu a więc projekt regulaminu tajnych wyborów, ostateczne ustalenie listy kandydatów, konspektu referatu sprawozdawczo-programowego oraz organizacyjne zabezpieczenie obrad zjazdowych.

Nowy, wybrany na X Zjeździe Zarząd Główny zebrał się na swym pierwszym plenarnym posiedzeniu jeszcze w ciągu obrad zjazdowych, w czasie przerwy popołudniowej, aby dokonać wyboru kandydatów na przewodniczącego i sekretarza Związku i podać te kandydatury do głosowania delegatów. Dalsze zebrania odbyły się:

7 maja 1968 - zebranie plenarne: Dokonano na nim oceny X Zjazdu, wyboru prezydium i sekretariatu oraz mianowano przedstawicieli PZKO do organów pozazwiązkowych /Frontu Narodowego - komitetu centralnego w Pradze, komitetu okręgowego w Ostrawie, powiatowych komitetów w Karwinie i Frydku-Mistku; komisji narodowościowych - okręgowej i obu powiatowych; różnych innych komisji przy ORN i PRN w obu powiatach/. Plenum mianowało również komisję rehabilitacyjną w nowym składzie, poleciło przygotować odezwę "Do braci Czechów i Słowaków", zaznamiło się ze sytuacją dotyczącą istnienia SMP.

4 czerwca 1968 - zebranie plenarne: Omawiano na nim projekt proklamacji programowej, zaakceptowano nowy model organizacyjny Związku, zaznajomiono się z wynikami rozmów naszych przedstawicieli z przedstawicielami Ministerstwa Szkolnictwa w sprawach szkolnych, zwrócono uwagę na nierzetelne przygotowanie obchodów 700-lecia miasta Karwiny /jednojęzyczna propaganda, nacjonalistyczny program na zagajeniu, braki i niescisłości w publikacji/.

19 lipca 1968 - bez uchwały jakiegokolwiek zebrania została wysłana do pierwszego sekretarza Aleksandra Dubčeka w Pradze depesza następującej treści:

Szanowny Towarzyszu Sekretarzu!
Członkowie Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji popierają całkowicie stanowisko Prezydium KC KPC wobec listu 5 bratnich partii.

Jesteśmy przekonani, że ludzie pracy naszego kraju i Komunistyczna Partia Czechosłowacji mają dość sił, aby proces demokratyzacyjny doprowadzić do końca i by obronić ustroj socjalistyczny w naszym państwie. Temu celowi poświęcimy również wszystkie nasze siły, jako członkowie naszego Związku i jako obywatele republiki.

Zarząd Główny Polskiego Związku
Kulturalno-Oświatowego

W-Cz.Cieszynie, 19 lipca 1968
/Głos Ludu z 20.7.1968/

22 sierpnia 1968 odbyło się nadzwyczajne plenarne zebranie ZG w obecności tylko 29 członków /41 %/, na którym analizowano sytuację polityczną powstałą na skutek zajęcia republiki przez armie państw Układu Warszawskiego. Sekretariat zobowiązał się do sporządzenia odpowiednich ulotek, popierających legalne władze państwowe i poparcie

dla Aleksandra Dubčeka, zaakceptowano odezwę do społeczeństwa polskiego, treść odezwy do władz centralnych oraz Komitetu Centralnego PZPR. Na zebraniu tym ustalono również skład delegacji ZG PZKO na pogrzeb zmarłego poety Pawła Kubisza.

27 sierpnia 1968 - normalne zebranie plenarne: Omawiano ponownie sytuację polityczną, wysłuchano bezpośrednio przemówienia radiowego prezydenta republiki gen. Ludwika Svobody oraz pierwszego sekretarza KC KPC Aleksandra Dubčeka, którzy powrócili z Moskwy po podpisaniu tzw. "umowy moskiewskiej". Uchwalono wyrażenie podziękowania i uznania dla redakcji "Głosu Ludu", tekst listu do prezydenta republiki oraz innych władz naczelnych w brzmieniu:

Do Prezydenta Republiki gen. L. Svobody
Do KC KPC, tow. Aleksandra Dubčeka
Do Zgromadzenia Narodowego, tow. Smrkovského

Z żalem i bólem reagujemy na ton i treść stanowiska wyrażonego w deklaracji moskiewskiej z dnia 27.8.br.

Przyjmujemy z szacunkiem i zrozumieniem pełną godności postawę naszego Prezydenta, dziękujemy Jemu i pozostałym członkom delegacji za ich poświęcenie, hart i ofiarność.

Ślubujemy Wam, drogi Prezydencie, że zostaniemy wierni Waszym wskazaniom, uchwale XIV Zjazdu, wskazaniom Zgromadzenia Narodowego.

Zjednoczeni i solidarni z narodem czeskim i słowackim będziemy nadal stanowczo bronić naszego dążenia do wybudowania społeczeństwa opartego o zasady socjalizmu humanistycznego i do pełnej suwerenności naszego kraju.

Plenum Zarządu Głównego
Polskiego Związku
Kulturalno-Oświatowego

Cz.Cieszyn, 27.8.1968, godz.17.00

Plenum ZG przyjęło również wniosek odezwy do Kół PZKO, w której wzywało do normalnej pracy związkowej, spokoju i bez paniki w oparciu o władze KPC i Frontu Narodowego,

24 września 1968 - zebranie plenarne: Głównym punktem obrad był projekt dotyczący powołania do życia Rady Narodowej Polaków w Czechosłowacji. Projekt został przyjęty. Omawiano dalej regulamin organizacyjny Zarządu Głównego. Całości regulaminu nie przyjęto, podjęto tylko częściowe uchwały normatywne. Ponieważ wybrany do funkcji wiceprzewodniczącego ZG PZKO Eugeniusz Suchanek poważnie zachorował, plenum wybrało na czas jego choroby wiceprzewodniczącym Henryka Jasiczka. Uzgodniono także wniosek komisji odznaczeniowej na udzielenie przez Front Narodowy naszym działaczom "Pamětníplakety k 50.výročí ČSR". Rozpoczęto omawianie sprawy rehabilitacji Pawła Kubisza.

8 października - zebranie prezydialne: Podjęto uchwałę mianującą członka prezydium ZG Jana Pribulę, kronikarzem związkowym i poleciło mu opracowanie kroniki związkowej od powstania Związku aż do obchodów 20-lecia PZKO w roku 1967, naturalnie również i dalsze lata.

19 listopada 1968 - zebranie plenarne: Na początku zebrania dokonano uroczystego aktu wręczenia przyznanych przez Okręgowy Komitet Frontu Narodowego odznaczeń naszych działaczy związkowych plakietą 50-lecia CSR. Aktu odznaczenia dokonał sekretarz Okręgowego Komitetu FN tow. Závodský oraz prezes ZG PZKO Ernest Sembol. Następnie omawiano zarys programu działania PZKO na najbliższy okres, projekt budżetu związkowego na rok 1969 oraz szereg spraw charakteru organizacyjnego. Uchwalono tekst komunikatu kończącego przewod rehabilitacyjny zmarłego poety Pawła Kubisza. Z 51 obecnych członków plenum 24 głosy były za, przeciw nie głosował nikt, 27 członków wstrzymało się od głosowania. Omawiano także stanowisko redakcji Głosu Ludu w sprawach normalizacji życia społecznego, nie odpowiadające interesom społeczeństwa polskiego /między innymi niepublikowanie programu katowickiej telewizji/. Po raz pierwszy zapoznano się plenum ZG również z zarysem akcji nazwanej "Dni PZKO 1969".

17 grudnia 1968 - plenarne zebranie: Obrady poświęcono omówieniu materiału dotyczącego ogólnych zagadnień życiowych naszej grupy narodowej, zawierającego jak zarys historyczny rozwoju tej grupy, jak również jej stan obecny a zarazem najważniejsze problemy do załatwienia w celu zabezpieczenia tej grupie normalnego rozwoju na każdym polu życia społecznego w myśl wspomnianej już ustawy o położeniu grup narodowych w Republice Czechosłowackiej. Na zakończenie zebrania prezes złożył wszystkim życzenia świąteczne i noworoczne.

I n n e s p o t k a n i a

Spotkanie aktywistów PZKO

We czwartek dnia 11 kwietnia 1968 odbyło się w sali hotelu "Piast" spotkanie aktywistów Koł PZKO, członków KPC. Z gości obecni byli: RSDr Jaroslav Kozel, kierownik działu ideologicznego KC KPC i pracownik tego wydziału J. Barták, kierownik wydziału szkolnictwa i kultury ORN Emerich Mistecký, pracownik KO KPC Zdeněk Kubala, przedstawiciele KP KPC powiatu karwínskíego i frydecko-mistecckiego L. Sroka, P. Kavka, K. Štěpán i J. Niemczyk. Obrady prowadziła tow. dr Nováčková, członkini prezydium KO KPC w Ostrawie.

Główny referat wygłosił dr Kozel, który w nim przedstawił główne myśli i wnioski na temat rozwoju i rozwiązywania problematyki narodowościowej na Śląsku Cieszyńskim. Po referacie odbyła się żywa i ciekawa dyskusja.

Spotkanie z kierownictwem Frontu Narodowego

W dniu 11 października 1968 doszło do spotkania przedstawicieli naszego ZG PZKO z przedstawicielami nowych organów Frontu Narodowego na szczeblu okręgowym, które ukonstytuowały się w ostatnich tygodniach. Gośćmi ZG byli: przewodniczący KO FN w Ostrawie inż. R. Peška, sekretarz KO FN R. Závodský, sekretarz KP FN w Karwinie Marie Černobradová i KP FN we Frýdku-Místku L. Uher. Z ramienia ZG PZKO byli obecni: przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol, kierownik wydziału organizacyjnego ZG Henryk Szmeja, oraz członek prezydium ZG dr Tadeusz Siwek. Omawiano sprawy interesujące obie strony a wśród nich na czołowym miejscu problemy pracy PZKO w ramach Frontu Narodowego i współpracy z innymi organizacjami FN.

Spotkanie przewodniczących Kół PZKO

W salce zebrania ZG PZKO w Czeskim Cieszynie spotkali się dnia 12 grudnia 1968 przewodniczący wszystkich Kół PZKO w celu omówienia sytuacji wewnątrz Związku. Zebranie prowadził przewodniczący ZG Ernest Sembol. Przemawiali: sekretarz ZG Tadeusz Chrzęszcz, redaktor Jan Rusnok oraz kierownik działu organizacyjnego Henryk Szmeja. Omówiono następujące zagadnienia: materiały ZG PZKO dorozmów o statucie narodowosociowym z władzami centralnymi w Pradze, przygotowanie do Walnych Zebrań jako zebrania publicznych /mających również wybrać delegatów na konferencję Rady Narodowej Polaków/ i inne. W dyskusji dłuższy przyczynek wygłosił Henryk Jasiczek. Dokonał w nim swego rodzaju analizy wypadków sierpniowych, omówił nasz stosunek do Polski i naszkicował dalszą działalność związkową. W dalszej dyskusji zdania na temat wypowiedzi Henryka Jasiczka były podzielone, różnicowane.

Wolne soboty w aparacie ZG PZKO

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i tendencjami wprowadzono również dla pracowników aparatu związkowego skrócony tydzień pracy, uwzględniając pięciodniowy tydzień pracy z wolną sobotą, mianowicie od 29 września 1968.

Imprezy centralne ZG PZKO

Bal reprezentacyjny ZG PZKO

Organizatorem tegorocznego "Balu Reprezentacyjnego ZG PZKO" było oprócz ZG również czeskokieszyńskie Koło. Odbył się on w sobotę dnia 24 lutego 1968 w salach hotelu "Piaś" i "Fasalówki". Impreza była godnym zakończeniem karnawału w centrum naszego regionu. Grała dobra orkiestra Koła PZKO Błędowice Dolne, bufety bogato zaopatrzone oraz atrakcyjna i ciekawa dekoracja z czasów "Księcia Mieszka". W jadłospisie balowym można było spotkać takie smakołyki jak "ptysie słodsze od pocałunku niewiasty", "pączki nie z drzewa tylko z masła", "kawa czarna niby noc egipska",

"salceson ze złośliwych języków", "barszcz czerwony jak lico wstydlivej niewiasty" itd. Po tradycyjnym polonezie odtanczono jeszcze razem ognistego mazura. W sumie była sympatyczna i przyjemna zabawa.

Symposium historyczne

Komisja Historyczna ZG PZKO zorganizowała w dniach 30 i 31 marca 1968 w sali hotelu "Piast" uroczyste sympozjum czechosłowackich i polskich historyków na temat początków odrodzenia narodu na Śląsku Cieszyńskim w związku z mijającą w tym roku 120 rocznicą Wiosny Ludów. Symposium prowadził wiceprzewodniczący ZG dr Józef Macura.

W programie sympozjum wygłoszono następujące referaty: "Początki rozwoju świadomości narodowej ludności Śląska Cieszyńskiego" /doc. dr Józef Chlebowczyk/, "Szkolnictwo i oświata na Śląsku Cieszyńskim w latach 1848-1880" /prof. Edward Pasek/, "Pismienictwo ludowe na Śląsku Cieszyńskim w XIX wieku" /Józef Ondrusz/, "Przejawy życia kulturalno-oświatowego na Śląsku Cieszyńskim w XIX w." /Jan Broda/, "Życie organizacyjne ludności Śląska Cieszyńskiego" /dyr. Antoni Zając/, "Rola nauczycielstwa w rozwoju świadomości społecznej i narodowej na Śląsku Cieszyńskim" /mgr Jan Król/, "Rola prasy w rozwoju świadomości społecznej i narodowej na Śląsku Cieszyńskim" /dr Tadeusz Siwek/, "Przejawy współdziałania polsko-czeskiego i kontakty Śląska Cieszyńskiego z ziemiami czeskimi w tym okresie" /doc. dr Andělín Grobelný/, "Kontakty Śląska Cieszyńskiego z ziemiami polskimi w II połowie XIX w." /dyr. Alojzy Targ/, "Sylwetki Pawła Stalmacha, Jerzego Cienciągły i Jana Kubisza" /dr Ludwik Brożek/. Przewidziana była również dyskusja, która była dość żywa i rzeczowa. Podsumowania dyskusji i zamknięcia sympozjum dokonał Jan Rusnok, redaktor "Zwrotu".

Zanotować też trzeba, że uczestnicy sympozjum wysłali telegram gratulacyjny do gen. Ludwika Svobody, którego właśnie w sobotę 30 marca 1968 wybrało Zgromadzenie Narodowe prezydentem Republiki Czechosłowackiej.

Festyn Górski w Koszarzyskach

Dnia 30 czerwca 1968 odbył się na terenie ośrodka szkoleniowego PZKO na Pasieczkach w Koszarzyskach tradycyjny już Festyn Górski, którego współorganizatorem był nowo utworzony Zarząd Główny Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. Wprawdzie pogoda była raczej kapryśna, ale mimo tego zebrało się na miejscu sporo, bo chyba ponad tysiąc ludzi. Przeważała naturalnie młodzież, bo akcja ta była raczej dla niej przeznaczona. Odbył się tam tradycyjny turniej siatkówki, w którym zwyciężyła drużyna chłopców z Grodku przed drużyną chłopców z Mostów i Ligotki Kameralnej. Podobały się orkiestry młodzieżowe, jak zespół z Błędowic i "Markizi" z Karwiny 1 - Miasta. Największe uznanie zyskała jednak grupa młodych zwolenników gimnastyki artystycznej z Wędryni. Impreza jako całość była bardzo udana.

Wieczór pieśni, tańca i żywego słowa

W piątek dnia 11 października 1968 urządzona została przez ZG PZKO na zagajenie tegorocznego Miesiąca Oświaty, Książki i Prasy w sali Domu Kultury /Teatr/ w Czeskim Cieszynie wieczornica z bogatym programem artystycznym. Poświęcona była również uczczeniu 50 rocznicy powstania Republiki Czechosłowackiej.

Przemówienie okolicznościowe wygłosił przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol, po czym nastąpił program artystyczny zapowiadany przez Halinę Kowalczyk. Wystąpiły trzy bardzo dobre chóry: mieszany chór "Lira" z Karwiny 3-Darkowa /dyryg. W. Winkler/, chór żeński "Harfa" z Czeskiego Cieszyna /dyr. Alojzy Kaleta/ oraz chór męski "Hasło" z Orłowej /dyr. Brunon Rygiel/. Każdy z tych chórów wykonał przynajmniej jedną pieśń naszych rodzimych kompozytorów. Po raz pierwszy zaśpiewał chór męski "Hasło" pieśń pt. "Strofy beskidzkie" Eugeniusza Fierli do słów Henryka Jasiczka. Poza nimi występowały małe zespoły wokalne jak tercet żeński "Hutnika" z TrzYNca /kier. art. Karol Wronka/, sextet żeński "Melodia" z Suchej Górnej /kier. i akomp. Marta Bury/ oraz zespół taneczny "Olzy". Solistami wieczoru byli: sopranistka Jadwiga Niemiec i recytator Paweł Kluz.

W imprezie tej wzięli udział również przedstawiciele Frontu Narodowego po spotkaniu w ZG PZKO.

100 lat Towarzystwa Rolniczego

Zarząd Główny był również organizatorem uroczystych obchodów związanych ze setną rocznicą powstania na naszym terenie "Towarzystwa Rolniczego na Śląsku Cieszyńskim", które zostało założone dnia 15 lutego 1862 roku na zebraniu 40 rolników w lokalu Czytelni Ludowej w Cieszynie, a zatwierdzone przez władze austriackie dopiero po sześciu latach. Założycielem i długoletnim przewodniczącym był Jerzy Cienciąła, rolnik z Mistrzowic /4.4.1834 - 5.4.1913/, godny reprezentant naszego chłopa-rolnika, jego obrońca przed germanizacją, nazwany przez posłów w parlamencie wiedeńskim "krolem polskim".

Uroczysta akademii z okazji setnej rocznicy założenia tego "Towarzystwa Rolniczego dla Księstwa Cieszyńskiego" odbyła się w sali hotelu "Piast" w sobotę, dnia 19 października 1968 r. Poza ZG PZKO organizatorem był Powiatowy Zarząd Rolniczy /okresní zemědělská správa/ w Karwinie i Powiatowe Zrzeszenie Rolników w Karwinie. W akademii wzięło udział wielu byłych członków Towarzystwa. W referacie okolicznościowym przedstawiono zarys historyczny i zasługi Towarzystwa, jakie położyło na polu szerzenia wiedzy rolniczej i rozwijania spółdzielczości. Wysoko oceniono także pracę oświatową i patriotyczną Towarzystwa Rolniczego. W ramach uroczystości jubileuszowych urządzoną w obu salkach ZG PZKO wystawę zdjęć, pamiątek, dyplomów itp. dokumentów z okresu czynności Towarzystwa.

Konferencja Nauczycieli

Już przez bardzo długi czas nie mieli, wszyscy nauczyciele polscy na naszym terenie sposobności do spotkania się i wzajemnego poznania. Dlatego też ZG PZKO postanowił za pośrednictwem swej Komisji Szkolnej zorganizować K o n f e r e n c j ę N a u c z y c i e l i. Odbyła się ona w sobotę dnia 23 listopada 1968 w sali hotelu "Piast" w Czeskim Cieszynie. Było to spotkanie nauczycieli wszystkich stopni szkół i przedszkoli oraz wychowawców wszystkich polskich zakładów na naszym terenie. W konferencji wzięło udział 502 nauczycieli i wychowawców. Wśród gości znaleźli się: konsul mgr Kazimierz Koś z Ostrawy, sekretarz Związku Nauczycieli Polskich z Warszawy dr Stanisław Krawcewicz, dalej dr Karel Pomaizl, dr prof. Jarolín Bělič, z przedstawicieli władz szkolnych Emerich Mistecký, J. Povala, dr Alois Sivek z Ostrawy, także przedstawiciele Wydziałów Szkolnictwa PRN w Karwinie, przedstawiciele prasy, radia itd., poza przedstawicielami ZG PZKO, ZG SMP, Komendy Harcerstwa Polskiego w Czechosłowacji. Dzięki staraniom Klubu Nauczycieli-Emerytów zainstalowano na sali miniaturową wystawę obrazów naszych nauczycieli-plastyków, fotografii nauczycieli - pionierów naszego szkolnictwa i działaczy społecznych, jak również fotografie starych budynków szkolnych - przede wszystkim ze zbiorów emer. dyrektora szkoły Karola Piegzy.

Na zagajenie konferencji wystąpił Chór Nauczycieli Polskich przy ZG PZKO, pomiędzy dłuższymi referatami wplatano przerywniki muzyczno-wokalne, które wypełniał sekstet "Melodia" z Suchej Górnjej /same nauczycielki!/ oraz solisci, również nauczyciele: Jadwiga Niemiec-Kałużanka i Karol Poncza. Poza tym byli jeszcze recytatorzy.

Referat wprowadzający na temat patriotyzmu socjalistycznego wygłosił dr Karel Pomaizl, poruszając w nim szereg najważniejszych problemów wychowawczych, między innymi do niedawna zupełnie potępianą teorię dwu ojczyzn, problem powiązania uświadomienia narodowego z internacjonalizmem itd. Drugi referat dotyczący funkcji społecznej nauczyciela wygłosił sekretarz ZG Związku Nauczycieli Polskich dr Stanisław Krawcewicz. W dyskusji zabrali głos: dr prof. Jarolín Bělič, znany pierwszy tłumacz podręczników dla naszego polskiego szkolnictwa, mgr Kazimierz Koś, przewodniczący Wydziału Szkolnictwa ORN w Ostrawie Emerich Mistecký oraz szereg uczestników konferencji. Pod koniec obrad uchwalono telegramy do KC KPC oraz władz szkolnych i przyjęto rezolucję.

W drugiej części, która niestety zaczęła się ze znacznym opóźnieniem, wystąpił z programem artystycznym zespół "Przyjaźń" z Karwiny pod kierownictwem Józefa Wierzgonia.

60-lecie "S i ł y"

W tym roku upłynęła 60 rocznica powstania na naszym terenie Polskiego Stowarzyszenia Robotniczego Oświatowo-Gimnastycznego "Siła" w Czechosłowacji. Pierwotna nazwa brzmiała "Stowarzyszenie Polskich Robotników i Robotnic "Siła" w Cieszynie". Założono je 21 czerwca 1908 /data pierwszego Walnego Zebrania/ jako organizację młodzieżową Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej /PPSD/.

Historię „Siły” przypomniał szerszej rzeszy naszego społeczeństwa „Głos Ludu” z dnia 16 listopada 1968/ na łamach specjalnej czterostronicowej wkładki.

Uroczyste obchody tej rocznicy zorganizował ZG PZKO przy pomocy komitetu złożonego z dawnych działaczy „Siły” w niedzielę dnia 17 listopada 1968 o godz. 10 przed południem w sali hotelu „Piast”. Uroczystości nazwano Zjazd Jubileuszowy i prowadził ostatni przewodniczący „Siły” przed jej połączeniem z SMP, Henryk Hrabiec. Po odśpiewaniu „Międzynarodówki” przez chór męski „Siła” ze Stonawy pod batutą Alojzego Suchanka i recytacji aktora Sceny Polskiej Marka Mokrowieckiego, przemówienie okolicznościowe wygłosił Adolf Kubeczka. Po nim przemawiali goście a więc przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol, przewodniczący ZG SMP Władysław Josiek, były „siłacz” mieszkający obecnie w Polsce Rudolf Raszka i inni uczestnicy Zjazdu.

W ramach uroczystości jubileuszowych urządzono również w salkach ZG PZKO bardzo bogatą wystawę dorobku „Siły”. Otwarto ją już w sobotę 16 listopada 1968. Przy otwarciu przemówienia wygłosili Adolf Kubeczka i Rudolf Raszka. Organizatorem samej wystawy był również dawny członek „Siły” inż. Stanisław Kraus z Trzyna. Ekspozycję podzielono tu na kilka działów, przedstawiających całokształt pracy „Siły” w ciągu jej istnienia. Wystawę przedłużono aż do wtorku dnia 19 listopada 1968 z powodu wielkiego zainteresowania, jakim się cieszyła.

Wystawa Książki

Tradycyjną już akcją w ramach Miesiąca Oświaty, Książki i Prasy, organizowaną corocznie przez ZG PZKO przy współudziale przedsiębiorstwa „Ars Polona” z Warszawy oraz „Kniha” w Ołomuncu była WYSTAWA KSIĄŻKI I PŁYTY POLSKIEJ, zainstalowana w obu salkach ZG PZKO. Otwarta została dnia 25 listopada 1968 i trwała przez 10 dni. Otwarcia wystawy dokonał B. Šimon, dyrektor przedsiębiorstwa „Kniha”. Poza tym byli obecni: p. Gabara, przedstawicielka Ars Polony, konsul generalny PRL mgr Jan Korczyński, konsul PRL mgr Kazimierz Kos, sekretarz ZG ZNP dr Stan. Krawcewicz, przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej w Czeskim Cieszynie Vosáhlo i inni. Przemawiali również: pani Gabara w imieniu Ars Polony i dr Józef Macura z ramienia ZG PZKO. Była również recytacja wiersza o książce /Bronisława Miler-ska, studentka czeskokieszyńskiej średniej szkoły ogólnokształcącej/. Wystawą ta była poniekąd przeglądem dorobku wydawniczego różnych wydawnictw w Polsce w roku 1968. Było na niej wiele książek, cieszących się wielkim zainteresowaniem czytelników - i te zniknęły niemal całkowicie już w pierwszym dniu wystawy. Wystawa była połączona ze sprzedażą jak książek, tak i płyt gramofonowych od popularnych nagrań pieśni „Śląska” czy „Mazowska”, kolęd polskich i innych pieśni /np. „Echa Ojczyzny”/ aż do nagrań piosenkarskich najnowszych a więc np. Ireny Snator, z festiwalu sopockiego czy opolskiego 1968 oraz muzycznych młodzieżowych zespołów

"mocnego uderzenia" np. Czerwonych Gitar. Czerwono-Czarnych czy Niebiesko-czarnych itd. Nie brakło także książek i płyt dla dzieci, jak np. bajek na małych płytach gramofonowych itd. Wystawa została zamknięta dnia 6 grudnia 1968.

Loteria Książkowa PZKO

Równie tradycyjnie była w ramach Miesiąca Oświaty, Książki i Prasy zorganizowana przez dział pracy z książką ZG PZKO LOTERIA KSIĄŻKOWA. W Kołach sprzedano łącznie 15 tysięcy kuponów loteryjnych po 5 Ks, poza tym w drobnej sprzedaży w ZG PZKO dalszych 11 333 kuponów. W związku z loterią zorganizowało 76 Koł wystawy książek połączone z ich sprzedażą. Koła sprzedaży książki za łączną kwotę 60 tysięcy Ks. Losowanie kuponów loteryjnych odbyło się dnia 30 listopada 1968 na uroczystości jubileuszowej zespołu regionalnego w Cz.Cieszyń-Sibicy.

I n n e a k c j e c e n t r a l n e

Sejmik śpiewaczy

W sobotę dnia 23 marca 1968 zorganizowało Zrzeszenie Śpiewacze /do Zjazdu Aktyw Śpiewaczo-Muzyczny/ w sali hotelu "Piaś" w Czeskim Cieszyń SEJMIK ŚPIEWACZY. Zagaiły go swym występem chór czeskokieszyński. Główny referat programowy wygłosił Eugeniusz Fierla, który wychodząc w nim z aspektów historycznych próbował zanalizować obecny stan życia śpiewaczo-muzycznego naszego terenu. Po referacie nastąpiła żywa i bogata w doświadczenia z życia praktycznego chorów dyskusja.

Festiwal Piosenki Żołnierskiej

Na ogólnopolskim Festiwalu Piosenki Żołnierskiej, który odbywał się w Kołobrzegu /Polska/ w dniach 4-7.7., reprezentowała nasze śpiewactwo solistka Jadwiga Niemiec-Kałużanka, gdzie zyskała sobie wysokie uznanie. Ponieważ jednak regulami-n nie przewidywał występów obywateli obcych państw, występowała jedynie gościnnie poza ramami konkursu.

Festiwal Piosenki w Trzyniecu

Tradycyjny VI Festiwal Piosenki w Trzyniecu, którego głównym organizatorem poza ZG PZKO jest Koło PZKO Trzyniec-Leszna, odbył się dnia 30 listopada 1968 w Trzyniecu. Wzięło w nim udział 6 piosenkarek i 3 piosenkarzy z naszego terenu.

W pierwszej części festiwalu, która była właściwym konkursem wystąpili: Jerzy KALETA /Nie mów nic, Stracić kogoś/, Bronisław HECZKO /Czekam, Po co to wszystko/, Danuta KLUZ /jak cię, miły, zatrzymać, Gondolierzy znad Wisły/, Władysława SIKORA /kwiat czerwony, Nie lubię kłamać/, Jadwiga ZAHRAĐNIK /Gondolierzy znad Wisły, Kwiat czerwony/, Mirosław PASTOREK /Raz ją spotkałem, Kwiat czerwony/, Ludmiła MLYNEK /Dlaczego jesteś smutny,

Bukieć fiołków/, Emilia POŁOK /Marionetki, Cyganeria/, Adelajda PASZ /Dzień niepodobny do dnia, Mały książę/.

Jury konkursu tworzyli: prof. Eugeniusz Fierla, prof. Edward Kaim i red. Wilhelm Przeczek. Przyznane zostały następujące nagrody: I - Władysława Sikora /Nawisie/, II - Adelajda Pasz /Sucha Górna/, III - Jerzy Kaleta /Cz. Cieszyń/ i wyróżnienie Mirosław Pastorek /Cierlicko/.

W drugiej części Festiwalu śpiewali laureaci poprzednich festiwali: Barbara Palowska, Henryk Sumera i Leszek Piszut.

W programie tego festiwalu pojawiło się trochę rodzimych tekstów /Gabriela Palowskiego, J. Brannego, Zdzisława Wantuły/ oraz utwory muzyczne Henryka Sumery i B. Heczki. Program prowadziła jako konferansjerka Halina Kowalczyk. Grała orkiestra Rudolfa Marka. Aranżację piosenek przeprowadzili R. Marek i H. Sumera.

Jesienne rendez-vous

Tradycyjna już także impreza charakteru młodzieżowego organizowana przez ZG PZKO wraz z redakcją "Głosu Ludu" i "Zwrotu" odbyła się w sali hotelu "Piast" w sobotę dnia 7 grudnia 1968. Nosi ona od kilku lat nazwę "Jesienne rendez-vous" /bo przedtem nazywała się "Podwieczorek przy stoliku"/. Tegoroczna impreza stała na wysokim poziomie z powodu występu artystycznego zespołu baletowego Domu Kultury Huty Witkowskiej z Ostrawy. Obecnych było ponad 260 osób, przeważnie ludzi młodych. Dlatego też głównym organizatorem przyszłych imprez tego rodzaju ma być już ZG Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, któremu ZG PZKO tę imprezę przekazał do kontynuowania.

K o n k u r s y i t u r n i e j e

Turniej szachowy

Turniej szachowy dla drużyn szkolnych odbył się w miesiącu kwietniu. Brały w nim udział trzy czteroosobowe drużyny polskich dziewięcioletnich szkół podstawowych z Karwiny VI-Nowego Miasta, Stonawy i Suchej Górnjej. Zwycięzcą została drużyna PDSP Karwina VI.

Turniej siatkówki

Wspomniany już turniej w siatkówce odbył się w czerwcu w ramach Festynu Górnego. Brało w nim udział 10 drużyn, organizowanych w PZKO i SMP. Pierwsze miejsce zdobyła drużyna SMP Gródek.

Turniej ping-pongowy

Przy współpracy Koła PZKO Karwina 3-Darków zorganizowała Komisja Życia Towarzyskiego ZG PZKO /do Zjazdu - Aktyw Świetlicowo-Klubowy/ również tradycyjny turniej ping-pongowy w grach pojedynczych z udziałem 22 zawodników z 4 Kół PZKO /Karwina 3-Darków, Stonawa, Gródek i Sucha Górna/. Turniej odbył się w Karwinie 3-Darkowie.

Turniej Kół PZKO

Przygotowano również nowy sposób współzawodnictwa pomiędzy Kółami w postaci akcji nazwanej "Turniej Kół". Na pierwszy ogień poszły Koła w Karwinie 3-Darkowie i Suchej Górnej. Niestety w roku 1968 nie doszło do rozgrywek turnieju z powodów obiektywnych a to braku lokalu w Suchej Górnej i braku dyrygenta w Karwinie-Darkowie. Rozgrywki te przesunięto na rok 1969.

Konkurs recytacji

Konkurs Recytacji i Prozy Artystycznej organizowała Komisja Teatralna i Żywego Słowa ZG PZKO /przed Zjazdem Aktyw żywego słowa/. Jego eliminacje obwodowe, powiatowe i centralne odbyły się w ramach ogólnopanstwowego konkursu. Eliminacje okręgowe odbyły się w Ołomuncu w kwietniu. Łącznie brało udział w tym konkursie 267 uczestników.

Konkurs szkolnych zespołów teatralnych

Konkurs zespołów teatralnych PZKO

P r a c a innych działów

Teatrzyk Poezji

Pracujący uprzednio przy Aktywie Świetlicowym tzw. "Klub Młodzieży" przekształcił się w związku z reaktywowaniem SMP w zespół "Teatrzyku Poezji", który liczył 11 członków, zapalonych miłośników poezji. Kierownikiem tego zespołu była Zofia Kowalczykowa.

Studio taneczne

Komisja Taneczna ZG PZKO organizowała tzw. studium taneczne. Odbyły się trzy spotkania studium tanecznego tańca ludowego /tance polskie, śląskie/, towarzyskiego oraz zaprawy tanecznej dla kierowników terenowych zespołów tanecznych. Wykładowcami byli: Janina Ferdecka, Anna Węclawikowa, Bronisława Drobisz.

Również trzy spotkania miało studium tańca towarzyskiego dla zgłoszonych z terenu par. Te spotkania prowadził O. Hila.

W konkursie tańca towarzyskiego wzięło udział 5 par z terenowych zespołów tanecznych a to z Kół Czeski Cieszyn-Sibica, Olbrachcice, Czeski Cieszyn i Wędrynia.

Czynność oświatowa

Utworzona w nowym modelu organizacyjnym po Zjeździe Komisja Oświatowa /przedtem Aktyw Oświatowo-Naukowy/ raczej wegetowała z powodu braku odpowiednich kadr. Jej czynność ograniczała się do żywiołowo organizowanej pracy odczytowej, do wysyłania prelegentów na żądane przez Koła tematy.

W roku 1968 odbyło się ogółem 183 prelekcji, które zabezpieczył ZG PZKO swymi prelegentami oraz dalszych 35 prelekcji, wygłoszonych przez własnych prelegentów Koł. Z tej ilości 164 prelekcji było luznych, jednotematowych, 8 prelekcji z cykli, 8 było wieczorów pytań i odpowiedzi oraz 3 wieczory poetyckie SLA. Według tematyki było 30 referatów na tematy społeczno-polityczne, 48 tematów podróżniczych, 46 historycznych /wielcy Polacy/, 17 wychowawczych /pedagogicznych/ oraz 42 prelekcji z różną tematyką. Powyższe dane odnoszą się tylko do referatów wygłoszonych z ramienia ZG PZKO.

Praca z książką

Poza wspomnianymi już centralnymi akcjami jak kiermasz książki polskiej, wystawy itp. dział pracy z książką ZG PZKO zorganizował w listopadzie 1968 szkolenie polskich bibliotekarzy w Rzece, w którym wzięło udział 30 bibliotekarzy terenowych. W czasie szkolenia doszło również do spotkania przedstawicieli ZG PZKO z okręgowym inspektorem do spraw bibliotekarskich Zdeńkiem Chalaupką. Z ramienia ZG PZKO w rozmowach wzięli udział Zofia Kowalczykowa, dr Józef Macura i Kazimierz Ferfecki. Omówiono kompetencje i postulaty PZKO dotyczące współpracy w zakresie troski o polskie oddziały bibliotek publicznych /16 i 17 listopada/.

W grudniu doszło do dalszego spotkania ZG PZKO i bibliotek powiatowych, na którym uzgodniono, że Powiatowa Biblioteka w Karwinie będzie spełniała funkcję centralnego ośrodka metodycznego dla polskiego czytelnictwa w obu powiatach.

Obecnie Komisja Czytelnicza /dawniej Aktyw czytelniczno-bibliotekarski/ organizuje pracę z książką w postaci typowania "Książek Pokroczna" dla 9 systematycznie pracujących zespołów czytelniczych.

Komisja Ruchu Kobięcego

Komisja Ruchu Kobięcego, reaktywowana po dłuższej przerwie po X Zjeździe opracowała i ogłosiła konkurs kulinarny pod hasłem "Tanio, szybko, smacznie i zdrowo".

Komisja opiekowała się 15 Klubami Kobiet, pracującymi systematycznie i organizującymi we własnym zakresie kursy gotowania, zimnej kuchni, pieczenia ciastek, kursy kroju, szycia czy też gospodarstwa domowego.

Czynność sekcji i zespołów ZG PZKO

Sekcja Literacko-Artystyczna

Zmiana nazwy SLA

W wyniku "procesu demokratyzacyjnego" w naszym społeczeństwie doszło po X Zjeździe do przekształcenia się dotychczasowej "Sekcji Literacko-Artystycznej" na "Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne" /zachowano tradycyjny skrót SLA/ z podziałem członkostwa na dwa stopnie:

członków i kandydatów. Przeprowadzono weryfikację członkostwa, nie wykazujących pracy twórczej nie wciągnięto już jako członków Stowarzyszenia. Walne Zebranie odbyło się dnia 23 listopada 1968. Wybrano na nim nowy zarząd SLA oraz uchwalono nowy regulamin Stowarzyszenia objaśniający formy organizacyjne, zakres pracy, prawa i obowiązki członków. Przewodniczącym SLA został inż. Bronisław Firla, członkami zarządu Henryk Jasiczek i Władysław Sikora. Sąd koleżeński tworzyli dr Daniel Kadłubiec, Tadeusz Berger i Kazimierz Ferfecki.

Literaci w Opolu

Jeszcze w okresie przedzjazdowym pojechali do Opola na zaproszenie oddziału Związku Literatów Polskich Henryk Jasiczek, Władysław Sikora i Jan Rusnok, aby wziąć udział w spotkaniach autorskich. Spotkanie odbyło się w bardzo miłej atmosferze w Głogowku.

Udział w wystawie ostrawskiej

W lutym 1968 r. dwaj członkowie SLA - Tadeusz Berger oraz Bronisław Liberda - wzięli udział w "Wystawie Młodych", instalowanej w holu Domu Kultury w Ostrawie. Jej organizatorem był Związek Czechosłowackich Plastyków w Ostrawie.

Wystawa plastyków SLA

W sobotę dnia 23 listopada 1968 /w dniu wspomnianego wyżej Walnego Zebrania/ rano została w Domu Kultury /Teatr/ w Czeskim Cieszynie otwarta wystawa naszych plastyków, członków SLA. Wzięli w niej udział: Gustaw Fierla, Franciszek Swider, Władysław Cejnar, Oskar Pawlas, Karol Piegza. Wystawiali tam swe obrazy. W czasie otwarcia wystawy przemawiał Henryk Jasiczek. Równocześnie w ramach wspomnianej już konferencji nauczycielskiej urządzili wystawę obrazów i fotografii nauczyciele-plastycy: Władysław Pasz, Karol Piegza, Władysław Palowski, Edward Kaim, Stanisław Bury, Leopold Wałoszek. Wystawa ta była zainstalowana w lokalach hotelu "Piast".

Happening 68

Na zakończenie wspomnianego Walnego Zebrania SLA dnia 23 listopada 1968 została również otwarta w suterenie domu "Fasalówki" - siedziby ZG PZKO, - ciekawa i niezwykła "wystawa" nazwana przez jej tworców - inż. Bronisława Firlę, Tadeusza Bergera, Bronisława Liberdę, Wilhelma Przeczka i Władysława Sikorę /Grupa H-68/ szumnie brzmiącą obcą nazwą "Happening 68". W technicznym przygotowaniu współuczestniczyli Kazimierz Ferfecki i M. Rucki, Specjalne efekty świetlne /włączanie i wyłączanie różnobarwnych świateł/, przeważnie zaś półmrok lub niemal ciemność, niezwykła sceneria /rozbite pudło fortepianu z wyszarpnymi strunami/ - to bezsprzecznie niecodzienny widok i niezwykle wrażenia.

Teatr Lalek "B a j k a"

Miał w roku 1968 cztery nowe sztuki /premiery/, odegrał łącznie 275 przedstawień, które widziało 21.705 dzieci i 1.508 ludzi dorosłych, czyli razem miał w tym roku 23.213 widzów /okrągło o 3 tysiące mniej niż w roku 1967!/.

W roku 1968 "Bajka" występowała z następującymi przedstawieniami:

Autor i tytuł sztuki	przedst.	w i d z ó w		
		dzieci	dor.	razem
Pehr i Spáčil: WANKA-WSTANKA	22	1 075	129	1 204
M. Siedmiograj: JAK WOJTEK MUZYKANT ODWIEDZIŁ PIEKŁO	68	5 403	353	5 756
U. Gyula: NIEBIESKI PIESEK	70	5 723	407	6 130
Z. Poprawski: KOTEK PROTEK	72	5 095	310	5 405
W. Lifszyc: AWANTURA W PACYNKOWIE	32	3 873	282	4 155
Adam Wawrosz: JASEŁKA ŚLĄSKIE	3	62	175	237
R a z e m	267	21 231	1656	22 887

Zespół grał w następującym składzie: Bronisław Liberda - kierownik programowy i reżyser, Emil Mrózek - kierownik techniczny i organizacyjny, członkowie: Janina Matuszczak /aktorka Sceny Polskiej/, Krystyna Kubiczek, Gertruda Kozusznik, Helena Pieknik, Wanda Serwatka.

Wizyta Teatru Lalek z Budziszyna

Na zaproszenie Teatrzyku Lalek "Bajka" bawił na naszym terenie w dniach od 6 czerwca do 12 czerwca 1968 Teatr Lalek z Budziszyna. Wystawił u nas bajkę Germetowej i Gurenicowej pt. "Kaczętko" i kabaret marionetek wykonany w języku serbo-łużyckim. Przedstawienia tego teatrzyku wypadły następująco: Jabłonków w Domu Kultury /7.6./, Wędrzyn w Czytelni /10.6./, Bystrzyca w Domu Robotniczym /również 10.6./, Trzyniec w Domu Robotniczym /11.6. - dwa przedstawienia/, Sucha Góra w Domu Kultury i Czeski Cieszyn w hotelu "Piast" /12.6./.

Chór Nauczycieli Polskich

Liczył on w roku 1968 ogółem 45 śpiewaków, jego dyrygentem od początku tego roku był prof. Eugeniusz Fierlą /poprzedni dyrygent Emanuel Guziur zrezygnował na końcu roku 1967 z tej funkcji/. Chór odbył 37 prób i miał dwa zgrupowania a to w Łomnej Górnej /6-7.4./ i Jabłonkowie-Kostkowie /21-22.9./. Chór miał razem 19 koncertów i występów okolicznościowych /z tego 3 koncerty wychowawcze dla młodzieży szkolnej /19.1. - Gnojnik, 20.4. - Sucha Gorna, 18.5. - Błędowice Dolne/. Koncerty całowieczorowe odbyły się w miejscowościach: Gnojnik /19.1.1968 - Wieczornica z okazji 120-lecia urodzin Jana Kubisza/, Suchej Górnej /20.4. - jubileusz "Melodii"/, Błędowice Dolne /18.5./, Trzyniec-Końska /26.5./, Trzyniec-Kanada /16.11.1968/.

Zespół Tańca "Olza"

"Olza" w Gombaseku

Na zaproszenie węgierskiego Csemadoku wyjechał w dniu 29 czerwca 1968 zespół "Olza" na tradycyjny festiwal pieśni i tańca do Gombaseku. Występ odbył się w niedzielę dnia 30 czerwca. Wykonano trzy tance: Polkę górniczą, Kujawiak i Krakowiak. Konferansjerami byli Hania Buryan i Karol Gąsior /słowo wiążące wygłaszali w języku słowackim i węgierskim/. Również solista prof. Tadeusz Błanik występował z repertuarem w języku węgierskim. Występy naszego zespołu były bardzo serdecznie przyjmowane i gorąco oklaskiwane przez kilkudziesięciotysięczną publiczność.

"Olza" na Dniu Hutnika

Na zaproszenie Jednolitego Ośrodka Kulturalnego wystąpił dnia 1 września 1968 zespół "Olza" na Dniu Hutnika w Trzyncu. Wykonał swój VII program, który został przyjęty bardzo serdecznie i gorąco.

Sekcja Folklorystyczna

Kolejne, piąte z rzędu seminarium Sekcji Folklorystycznej ZG PZKO odbyło się w dniach 20 i 21 kwietnia 1968 w schronisku na Kozincu. W programie był wykład dra Ludwika Brożka na temat "Folklor w dziele Gustawa Morcinka i jego stosunek do folkloru śląskiego" i dra Daniela Kadłubca pt. "Powiązanie kultury i folkloru".

W seminarium udział wzięli: mgr Robert Danel, Anna Wackawikowa, Adam Wawrosz, Gustaw Fierla, Józef Ondrusz, Jan Szymik i jako gość dr Józef Mazurek.

Warto zaznaczyć, że sekcja wprowadziła nową formę pracy pod nazwą "Spotkania z regionem". Pierwsze takie spotkanie na zaproszenie Koła PZKO odbyło się dnia 6.4. w Ligotce Kameralnej.

Ważne imprezy terenowe

Jubileusz Jana Kubisza w Gnojniku

W 120 rocznicę urodzin Jana Kubisza, nauczyciela gnojnickiego i naszego śląskiego poety i piewcy piękna Śląska Cieszyńskiego a zarazem w 120 rocznicę pamiętnej "Wiosny Łudów" zorganizowało Koło PZKO w Gnojniku piękną uroczystość jubileuszową. Odbyła się ona dnia 19 stycznia 1968. Współorganizatorem była również szkoła gnojnicka i Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół tej szkoły.

Najpierw na skromnym grobie, bez pomnika, złożyli wieniec i kwiaty przedstawiciele konsulatu generalnego PRL, Zarządu Głównego i wielu Koł PZKO. Potem odbyła się uroczysta akademicka, której program wypełnił Chór Nauczycieli Polskich przy ZG PZKO. Wystąpił również działwa szkolna z montażem słowno-muzycznym, opiewającym życie i twórczość Jana Kubisza. Zaznaczyć trzeba, że staraniem SRPS szkoły gnojnickiej wyszła publikacja pt. "Pamięci Jana Kubisza", poświęcona wspomnieniom i dziełu literackiemu poety.

Jubileusz 15-lecia zespołu "Melodia"

Dnia 20 kwietnia 1968 odbyła się w sali Domu Kultury w Suchej Górnej impreza jubileuszowa z okazji 15-lecia pracy sekstetu żeńskiego "MELODIA". Udział w programie artystycznym wzięli: Jadwiga Niemiec /sopran/, Oswald Bugiel /tenor/, Karol Poncza /baryton/, zespoły "Gama", "Wesoła Słodemka", kwartet męski Piechaczka i Chór Nauczycieli Polskich, naturalnie również "Melodia".

Wśród gości znajdowali się: konsul PRL mgr Kazimierz Koś, przedstawiciele KP KPC Karwina, ZG PZKO i inni. W sali było ponad 600 widzów. Program prowadził dr J. Macura.

Jubileusz 20-lecia kwartetu Piechaczka

W sobotę dnia 4 maja 1968 odbył się w czeskokieszyńskim Domu Kultury wieczór poświęcony uczczeniu 20 rocznicy powstania popularnego na naszym terenie kwartetu męskiego z Trzyńca, nazywanego potocznie od jego założyciela inż. Piechaczka - "kwartetem Piechaczka". W programie artystycznym występowali: Chór Nauczycieli Polskich, zespół żeński "Melodia" z Suchej Górnej, kwartet smyczkowy Pawła Kalety z Trzyńca i soliści: Jadwiga Niemiec, Henryk Sumera i para taneczna "Olzy". Konferansjerem był dr J. Macura. Zespół - jubilat otrzymał wiele kwiatów i serdecznych życzeń od przedstawicieli konsulatu PRL, ZG PZKO, "Hutnika" oraz innych zespołów wraz ze srebrną odznaką śpiewacza Zjednoczenia Polskich Zespołów Śpiewaczych i Instrumentalnych w Warszawie.

Koncert w Błędowicach Dolnych

W sobotę dnia 18 maja 1968 odbył się uroczysty Koncert Pieśni w Błędowicach Dolnych. Dla ponad 240 obecnych na sali śpiewali: Chór Nauczycieli Polskich, zespół "Melodia", kwartet męski Piechaczka oraz soliści: Jadwiga Niemiec i Karol Poncza. Program prowadził dr Józef Macura.

Jubileusz 15-lecia górnosuskiej "Gamy"

Dnia 11 maja 1968 obchodził w sali Domu Robotniczego w Suchej Górnej oktet męski "Gama" uroczystość swe 15-lecie działalności śpiewaczej. Program artystyczny wykonali: "Wesoła Siódemka", zespół PZKO z Czeskiego Cieszyna /kier. Edward Kaim/, "Melodia", grupa taneczna oraz Jura z Maciejem. Przedstawiciele ZG PZKO przekazali zasłużonym członkom zespołu odznaczenia "Za zasługi", zaś kierownik artystyczny "Gamy" Zygmunt Pietraszek otrzymał Srebrną Odznakę Śpiewacza Zjednoczenia Polskich Zespołów Śpiewaczych i Instrumentalnych z Warszawy. Jubileuszowy koncert poprzedziło towarzyskie spotkanie byłych i obecnych członków zespołu.

Równocześnie z "Gamą" obchodził swój jubileusz 15-lecia prycy zespół taneczny Koła PZKO w Suchej Górnej.

Tablica pamiątkowa Jana Kubisza w Trzyncu-Końskie

Dalszą imprezą związaną z obchodami 120 rocznicy urodzin poety Jana Kubisza, było odsłonięcie tablicy pamiątkowej ku jego czci w jego miejscowości rodzinnej, tzn. Końskie na Podlesiu. Uroczystość odbyła się w niedzielę dnia 26 maja 1968. Aktu odsłonięcia dokonał syn zmarłego poety, Andrzej Kubisz. Uroczystość miała podniosły charakter, co podkreśliło swym udziałem polskie społeczeństwo.

W uroczystości wzięli również udział jako goście: konsul PRL mgr Kazimierz Kos, przewodniczący MRN Trzyncia Vladimír Vencel, delegacja ZG PZKO z przewodniczącym Ernestem Sembolem na czele, przedstawiciel Huty Trzynieckiej inż. Zdeněk Strážnický, przedstawiciel tymcz. ZG SMP prof. Władysław Josiek, redaktor frydecko-misteckiego "Echa" Bronisław Bielan, redaktor "Głosu Ziemi Cieszyńskiej" Władysław Oszelda, redaktorzy "Głosu Ludu". Program artystyczny wykonali zespoły: Chór Nauczycieli Polskich, zespół taneczny z Sibicy, chór żeński "Hutnik", zespoły szkolne z Gnojnika, Trzyncia, Bystrzycy itd. Tablica pamiątkowa projektowana przez inż. Budzinskiego i Stanisława Krausa stoi w samym środku wioski, obok pomnika ofiar faszyzmu. Przemówienie okolicznościowe, w którym przybliżył obecnym postać poety i działacza społecznego Jana Kubisza, wygłosił dyr. Gustaw Przeczek. Następnie złożono pod tablicą bukiety kwiatów.

Dzień Oszeldy w Nieborach

W tym samym dniu, również w ramach obchodów 120 rocznicy "Wiosny Ludów", Koło PZKO w Nieborach urządziło już tradycyjny "Dzień Oszeldy" czyli "Oszeldówkę", jak tę imprezę po prostu się nazywa. W Nieborach bowiem urodził się dr Paweł Oszelda, który w tych okolicach jako młody medyk głosił wśród okolicznego chłopstwa hasła wolnościowe Wiosny Ludów, był wyrazicielem tych treści rewolucyjnych, domagając się równych praw dla wszystkich. Ku czci tego bohatera Wiosny Ludów na naszym terenie Koło nieborowskie corocznie organizuje swą regionalną imprezę.

Na uroczystości tej przemówienie okolicznościowe

wygłosił Henryk Jasiczek a program artystyczny wykonał jabłonkowski zespół "Gorol" z popularnymi gawędziarzami Jurą i Maciejem. Poza tym popisywał się również zespół młodych gimnastyków z Wędryni oraz młody zespół taneczny SMP, który odtanńczył tance śląskie. Na uroczystości był również w delegacji ZG PZKO przewodniczący Ernest Sembol.

"Słońce nad Olzą" w Olbrachcicach

W sobotę dnia 25 maja 1968 odbyła się prapremiera a w niedzielę 26 maja 1968 pierwsze powtórzenie widowiska Adama Wawrosza pt. "Słońce nad Olzą", które przygotował i wystawił zespół teatralny Koła PZKO Olbrachcice w tamtejszym Domu Robotniczym. Widowisko to wymaga wielkiej ilości osób, stąd też wraz z zespołem teatralnym występował na scenie chor mieszany i zespół taneczny Koła wraz z młodym narybkiem spośród uczniów dziewięciolatki stonawskiej, mieszkających w Olbrachcicach. Podłoże muzyczne opracował Paweł Kaleta /skomponował/. Reżyserem był Karol Miczka. Treścią widowiska są dawne zwyczaje i obyczaje naszego ludu od czasów bardzo dawnych, poprzez czasy ustroju feudalnego, kapitalistycznego, okupację hitlerowską aż do współczesności, okresu odbudowy i rozbudowy socjalistycznej naszej republiki. Dotyczy więc całkowicie naszego regionu i dlatego pierwsze przedstawienia miały ogromne powodzenie. Widowisko to wystawiał jeszcze zespół olbrachcicki w innych miejscowościach naszego terenu, jak np. w Stonawie, Czeskim Cieszynie i Trzyncu, jak również w Teatrze im. A. Mickiewicza w Cieszynie /Polska/.

Dzień Kultury Polskiej w Karwinie

Wspólną akcją wszystkich Kół karwińskich było zorganizowanie w dniu 23 czerwca 1968 /niedziela/ w ramach uroczystości z okazji 700-lecia pisanej historii miasta Karwiny w reprezentacyjnym amfiteatrze /kinie letnim/ w Parku B. Němcovej w Karwinie I-Miście "DNIA KULTURY POLSKIEJ". Program przedpołudniowy wypełniły zespoły wszystkich polskich szkół karwińskich. Zaprezentowały wysoki poziom artystyczny. Popołudniowy program zagał koncert orkiestry dętej, a o godz. 16 nastąpiło uroczyste otwarcie "Dnia". Przemówienia okolicznościowe wygłosili: Stanisław Kondziołka /prezes Koła Karwina I-Miasto/, dr Srba /za Związek Przyjazzi Czechosłowacko-Polskiej/ oraz tow. Stračanek /za MRN/. W uroczystości tej wzięli udział: konsul generalny PRL Jan Korczyński, konsul PRL mgr Kazimierz Kos, prezes ZG PZKO Ernest Sembol, przewodniczący MRN Emil Kantor, sekretarz KP KPC Ł. Sroka i inni oficjalni goście. Program artystyczny wykonały zespoły Kół karwińskich: chor męski "Hejnał-Echo" /dyryg. inż. Józef Foltyn/, "Wesoła Siódemka" /kier. E. Kaim/, chor mieszany "Lira" /dyryg. Władysław Winkler/, zespół piosenki i tanca "Gornik" /dyryg. Eugeniusz Fierła/ oraz zespół piosenki "Przyjazi" /dyryg. Józef Wierzoń/. Program ten miał bardzo wysoki poziom artystyczny i wyrobienie kulturalne. Było obecnych ponad 2 tysiące widzów.

Z okazji 700-lecia Karwiny i Dnia Kultury Polskiej wyszła również w opracowaniu Józefa Kunca publikacja

zawierająca dane statystyczne, przegląd zabytków historycznych i historię miasta oraz rozwoju przemysłu oraz kultury w Karwinie.

W niedzielę wieczorem otwarto w karwińskim "Interklubie" wystawę polskiego plakatu.

Święto Góralskie w Jabłonkowie

Tradycyjna już ta akcja regionalna naszego Podbeskidzia odbyła się w tym roku dnia 3 i 4 sierpnia 1968. Po raz pierwszy program tego święta rozpoczął się już w sobotę występem zespołu bratniego węgierskiego Csémadoku a to ludowego zespołu "Zitnoostrovského" z Dunajskiej Stredy pod kierownictwem Štefana Buňaka. Węgrzy pokazali swój wrodzony i naturalny temperament w tańcu i pieśni. Po występie odbyły się tańce przy dźwiękach dwu orkiestr - hawierzowskiej "Wikingów" i - węgierskiej.

W niedzielę, przy przepięknej pogodzie, wyruszył od dworca barwny pochód do Łasku Miejskiego, miejsca tradycyjnych festynów góralskich. Gośćmi byli: konsul generalny PRL z Ostrawy Jan Korczyński, pierwszy sekretarz KP KPC z Frydku-Mistku W. Macura, przedstawiciel okręgowych władz Emerich Mistecký, przedstawiciele ZG PZKO i ZG SMP, przedstawiciele Huty Trzynieckiej, władz miejskich itd. Przemówienie okolicznościowe wygłosił przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol, dalej przedstawiciel miasta Jabłonkova, przewodniczący komisji szkolnictwa i kultury ob. Strzołka. W programie artystycznym wystąpił gospodarz święta - zespół regionalny "Gorol" pod batutą inż. Stonawskiego wraz z popularnymi gawędziarzami "Jurą" /Władysław Niedoba/ i "Maciejem" /Ludwik Cienciała/ oraz tercetem żeńskim z Mostów p. Jabł. i chórem szkolnym "Jabłoneczka" - zwycięzcą w konkursie ogólnopanstwowym chorów szkolnych z dyrygentem Józefem Mazurem. Gościnnie występowały zespoły: zespół regionalny z Koniakowa /który bawił niedawno w Jugosławii/ ze słynnymi mistrzem gry na instrumentach ludowych Kawulkiem i zespół "Cieszynianka" z Sibicy, który przedstawił część swego nowego widowiska "Wzdłuż Olzy". Podobali się również mali "zbojnicy" z Nydku /z dyr. Kadłubcem jako kierownikiem zespołu/. Czeski Zespół im. Słowackiego Powstania Narodowego z Ołomunca pokazał piękno pieśni i tanców czeskich.

Pawilon w Karwinie-Solcy

W niedzielę dnia 15 września 1968 otwarty został nowo wybudowany w czynie społecznym pawilon w parku Koła PZKO Karwina 2 - Solcą. Powstał on dzięki ofiarnej pracy kilkunastu aktywistów, członków Koła i przyda się bardzo w czasie akcji letnich Koła, jako doskonałe uzupełnienie wyposażenia parku koło domu, w którym znajduje się świetlica Koła. Z okazji otwarcia zorganizowano piękny festyn ogrodowy, który udał się dobrze ze względu na piękną pogodę. Za ZG był obecny Jan Pribula.

Nowy lokal Koła PZKO Karwina I-Miasto

Koło PZKO Karwina I-Miasto od swego początku posiadało swój lokal związkowy w byłym "Domu Katolickim", przejętym przez PZKO "Domu Polskim im. J. Stalina" a później jeszcze "Domu Przyjazni", po przejściu na własność MRN w roku 1954. Miejska Rada Narodowa odstąpiła jednak obecnie ten dom kopalni Armii Czechosłowackiej, która rozpoczęła tam remont kapitalny. W tych warunkach Koło nie mogło tam nadal pozostać i otrzymało od MRN do dyspozycji drewniany barak, postawiony obok budynku sądowego w parku koło polskiej szkoły i przedszkola. Tam też od dnia 1 października 1968 rozpoczęła się rozwijać bogata czynność kulturalno-oświatowa Koła w nowych warunkach.

Koncert w Olbrachcicach

Dnia 6 października 1968 odbył się w ramach Miesiąca Oświaty, Książki i Prasy w sali Domu Robotniczego w Olbrachcicach koncert urządzony przez zespoły Koła PZKO w Czeskim Cieszynie. Wykonawcami programu było ponad 70 członków obu chorów czesko-cieszyńskich /męskiego i żeńskiego/ pod batutą inż. Alojzego Kalety i Edwarda Kaima oraz solistów.

Wieczornica w Orłowej

Koło PZKO obwodu orłowskiego urządziło na zagajenie Miesiąca Oświaty, Książki i Prasy oraz z okazji 50 rocznicy powstania Republiki Czechosłowackiej uroczystą WIECZORNICĘ w niedzielę dnia 6 października w Domu Oświaty /Cingra/ w Orłowej. Program artystyczny wykonał zespół regionalny "Cieszynianka" z Cz.Cieszyna-Sibicy.

Klub PZKO w Suchej Górnej

W sobotę dnia 19 października 1968 otwarty został w Suchej Górnej w Domu Robotniczym nowy KLUB PZKO, wybudowany rękami członków Koła. Gośćmi byli: za ZG PZKO - Ernest Sembol, przewodniczący, Tadeusz Chrzaszcz, sekretarz i Henryk Szmeja, kierownik akcji "20 świateł na 20-lecie PZKO", za ZG SMP - prof. Władysław Josiek, przewodniczący i Jan Walczyński, sekretarz, przewodniczący MRN tow.Kupka, przedstawiciele innych Koł, prasy itd.

Najpierw była uroczysta akademicka, w której zaprezentowały się wszystkie zespoły Koła, jak również dzieci z przedszkola i szkoły dziewięcioletniej. Pokazano niemal wszystkie popularne formy pracy kulturalnej - od recytacji indywidualnej, zbiorowej /w aranżacji Marty Bury/, pokazano balet szkolny i młodzieżowy zespół taneczny. Śpiewała znana nam "Melodia", "Gama", chor żeński "Tęcza", chor męski /połączone chóry męskie Dolnej i Górnej Suchej/.

Otwarcia nowego klubu dokonał przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol, który też z tej okazji wręczył odznaki "Za zasługi" młodej Janinie Zyder /odznaka brązowa/, Janowi Rzymanowi /odznaka srebrna/ oraz wicedyrektorowi szkoły Leopoldowi Wałoszkowi /odznaka brązowa/. Również przewodniczący Koła dr Wilhelm Godula wręczył Henrykowi Trzaskalikowi z okazji jego niedawnego jubileuszu 40-lecia pracy bibliotekarskiej oraz Janowi Baronowi, długoletniemu prezesowi Koła i głównemu organizatorowi pracy przy budowie klubu - nagrody książkowe.

Dom PZKO w Zabłociu

Również w Zabłociu doszło dnia 24 listopada 1968 /niedziela/ do oddania do użytku Koła odrestaurowanej a raczej przebudowanej części dawnego budynku Koła. Otwarcie wielkiej świetlicy było przyjemną uroczystością dla tak nielicznego grona członków tego Koła. Program artystyczny wykonali: Alojzy Kudzińska, prof. Błanik i młoda recytatorka Hilówna, wszyscy z Lutyni Górnej. Ze ZG PZKO byli obecni: Henryk Szmeja, Konstanty Krzystek, Jan Kotas, dalszymi zaś gośćmi byli: przewodniczący MRN w Zabłociu i przedstawiciele okolicznych Koł PZKO. Najbardziej zasłużonym przy budowie "Domu PZKO" wręczono skromne upominki. Jest to 27 z kolei budowa w ramach akcji "20 świetlic na dwudziestolecie PZKO".

Jubileusz 15-lecia zespołu z Sibicy

Dnia 30 listopada 1968 odbyła się w Czeskim Cieszyń-Sibicy piękna uroczystość z okazji 15-lecia pracy regionalnego zespołu pieśni i tańca "Cieszyńianka" Koła PZKO w Sibicy. Zespół ten powstał w listopadzie 1953 r. Początkowo tanczyły same dziewczęta, po kilku tygodniach dołączyli się także chłopcy. Dzięki ofiarnej i sumiennej atakże fachowej opiece kierowniczkii zespołu Anny Wacławikowej, opracowano pierwszy program zespołu - wiązanke, tanców śląskich. Udany debiut podniecił zapal wykonawców i kierownictwa zespołu. Zaczęto opracowywać nowe programy jako regionalne widowiska, jak np. "Goiczek", "Zaczepiny", "Łuskanie fasoli", "Dożynki śląskie", "Wesele śląskie" lub też widowiska tematyczne np. "Powitanie wyzwolicieli", "Nie gnań wody na dwa młyny", "Noc pierwszomajowa", "Przy studni", "Pożegnanie rekrutów" itd. Zespół ten w ciągu 15 lat swej pracy występował w 70 miejscowościach, między innymi poza naszym terenem trzykrotnie w Świdniku /festiwalu ukraińskiego KSUTu/, w Wysznej Libni koło Mielnika, dwukrotnie w Pradze, dalej w Kromieżyżu, Gombaseku /festiwal węgierski/, Frenszacie, Rożnowie, Fulneku, Hradcu koło Opawy, Kyjovicach, Hukwaldach, Ostrawie, Wratymowie, Fryczowicach, Vlczicach, Písečné i Wielkiej Kraši w Jesionikach oraz dwukrotnie w Wiśle i Szczyrku. Wszędzie dobrze reprezentował nasz teren i nasz związek.

W ramach uroczystości jubileuszowych wystawił zespół swe nowe widowisko, opracowane przez kierowniczkę zespołu Annę Wacławikową pt. "Z biegiem Olzy". Przy tej okazji autorka ta została odznaczona przez przedstawiciela władz miejscowych pamiątkowym medalem wydanym z okazji 50-lecia powstania Republiki Czechosłowackiej.

40 lat "Dźwięku" Karwina 2-Granice

Również dnia 30 listopada 1968 odbyła się uroczysta wieczornica z okazji 40 rocznicy powstania chóru mieszanego "Dźwięk" Koła PZKO Karwina 2-Granice, który nawiązywał w swej pracy na dorobek chóru mieszanego z okresu międzywojennego /1928/.

Na tę uroczystość przybyli do Domu Kultury na Granicach liczni przedstawiciele okolicznych Koł PZKO, przedstawiciele miejscowych organów - rady narodowej i Frontu Narodowego, przedstawiciele ZG PZKO. Historię "Dźwięku" przypomniał obecnym Józef Chorzęmpa. Program składał się z dwu części. W pierwszej części wykonawcą był chór - jubilat w swej postaci "jubileuszowej" z dawnymi i obecnymi śpiewakami/ oraz w postaci "dzisiejszej" /bardzo odmłodzonej z przewagą głosów żeńskich/, dalej kwartet smyczkowy, duet i trio dziewczęce oraz słynne dawną zespoły estradowe "Mambo" i "Dziesiątka". Druga część należała do zespołów gościnnych. Koncertowali tu: chór męski "Hejnał-Echo" z Karwiny I-Miasta, kwartet męski Płechaczka z Trzyńca z solistką Jadwigą Niemiec oraz chór żeński PZKO z Nydku. Konferansjerką była D. Mrozek. Na zakończenie połączone chóry odśpiewały piosenkę o ziemi ojców.

60 lat "Harmonii" w Łazach

Jednym z najstarszych chórów na naszym terenie jest chór mieszany "Harmonia" z Orłowej 2-Łazach. Rozpoczął bowiem swą działalność w roku 1908 pod kierownictwem nauczyciela Rudolfa Halfara. Nie przerwał swej działalności nawet w czasie pierwszej wojny światowej, w okresie międzywojennym był sekcją I Koła Macierzy Szkolnej w Łazach. Kolejnymi jego dyrygentami byli po Rudolfie Halfarze: Alojzy Kocjan, Gustaw Przeczek, Jan Szarowski, Jan Kumorek, Jan Kiszka, Franciszek Toman, Karol Błahut, Emanuel Firla, Józef Pitala, Władysław Krzyszkowski, Karol Kraina, a od 1933 roku Eugeniusz Fierla, który stale do dziś dnia ten chór prowadzi.

Nazwę "Harmonia" przyjął chór w roku 1952, kiedy stał się zespołem Koła PZKO /przedtem należał do SMP/. Za swą bogatą działalność zespół otrzymał oprócz różnych dyplomów i wyrazów uznania również srebrną i złotą odznakę śpiewaczą Zjednoczenia Polskich Zespołów Śpiewaczych i Instrumentalnych w Warszawie, Akt Uznania Okręgowej Rady Narodowej w Ostrawie, srebrną odznakę związkową "Za zasługi" a także "Medal 20-lecia PZKO" oraz "Laur 20-lecia PRL" na Festiwalu w Poznaniu.

Uroczysty "Jubileuszowy Koncert" z okazji tej rocznicy odbył się dnia 7 grudnia 1968 w sali Domu Kultury kopalni A. Zápotocký w Orłowej 2 - Łazach. W programie artystycznym występowały gościnne chóry: chór mieszany PZKO Karwina-Solca /partner "Harmonii" w zespole piosenki i tańca "Górnik"/, chór męski "Hasło" z Orłowej i chór żeński "Halka" ze Stonawy.

"120 minut z piosenką" w Karwinie VI.

Impreza ta odbyła się dnia 8 grudnia 1968. Zorganizowana została jako trzecia akcja tego rodzaju i pod tym samym tytułem przez Koło PZKO Karwina VI i zespół "Wesoła Siódemka". Program wypełniały małe zespoły wokalne "Przyjaźni" wraz z zespołem tanecznym, zespół wokalny pod kier. E. Kaima z Cz. Cieszyńska, górnosuska "Gama", solistka Jadwiga Niemiec i "Wesoła Siódemka". Program prowadził Franek Adamczyk.

Z życia aktywistów

a/ ODZNACZENIA

Odznaczenia z okazji 20-lecia Wypadków Lutowych

W ramach uroczystego aktywu czołowych działaczy okręgu połnocnomorawskiego zwołanego do Ostrawy /Dom Kultury Huty Witkowskiej/ w dniu 20 lutego 1968 przez Okręgowy Komitet Frontu Narodowego otrzymali również z okazji 20 rocznicy Wypadków Lutowych 1948 r. odznaczenia członkowie i zespoły PZKO. Dyplomy honorowe /čestné uznání/ otrzymał zespół "Gorol" z Jablonkova oraz aktywiści PZKO Eugeniusz Suchanek /przewodniczący ZG PZKO/ oraz Jan Pribula /członek prezydium ZG PZKO/ za długoletnią pracę i umacnianie Frontu Narodowego.

Odznaczenie państwowe dla Eug. Suchanka

We wtorek dnia 29 października 1968 wręczone zostało wiceprzewodniczącemu ZG PZKO Eugeniuszowi Suchankowi przez przedstawicieli władz okręgowych, KPC i FN w Ostrawie przyznane mu przez prezydenta państwa odznaczenie państwowe "Za zasługi o budownictwo socjalistyczne" /Za zásluhy o výstavbu/. Ze względu na chorobę odznaczonego wręczenie odbyło się w prywatnym mieszkaniu w Bukowcu. Wzięli w nim udział również przedstawiciele ZG PZKO i redakcji "Głosu Ludu".

Nagroda literacka dla Henryka Jasiczka

Na uroczystym posiedzeniu Komitetu Centralnego Frontu Narodowego w Pradze w dniu 8 listopada 1968 przekazał przewodniczący KC FN E. Erban czołowym artystom nagrody Prezydium KC FN z okazji 50 rocznicy powstania Republiki Czechosłowackiej. W dziale literatury za twórczą działalność artystyczną nagrodę tę otrzymał również Henryk Jasiczek, redaktor "Zwrotu" z Cz. Cieszyńska.

b/ JUBILEUSZE ŻYCIOWE

60 lat Rudolfa Wojnara z Karwiny

Dnia 18 stycznia 1968 dożył 60 lat swego wieku nauczyciel Rudolf WOJNAR z Karwiny. Należy on do znanych i cenionych działaczy kulturalno-owsiatowych i społecznych. Szczególnie poświęcał się jednak śpiewactwu. Już w 1927 roku zakładał chór w Karwinie na Sowincu i na Henryku, w 1928 roku został dyrygentem karwínskíego chóru męskiego "Echo" i pełnił tę funkcję aż do 1958 r. Od roku 1927 był członkiem chóru męskiego Towarzystwa Nauczycieli Polskich, później jego dyrygentem w latach 1945-46 tzn. od wyzwolenia aż do zakazu czynności tego chóru ze strony władz. Po wznowieniu pracy chóru kierował nim wspólnie z Karolem Heczka.

Był również dyrygentem okręgowym i zastępcą głównego dyrygenta Związku Polskich Chórów w Czechosłowacji. Ponieważ po wyzwoleniu władze szkolne nie pozwoliły mu, jako znanemu działaczowi kulturalno-społecznemu, powrócić do pracy w szkolnictwie, był w latach 1947-48 pracownikiem /kierownikiem/ sekretariatu Zarządu Powiatowego PZKO w Karwinie aż do wypadków lutowych w 1948 roku, gdy nową władzę szkolną ofiarowały mu posadę nauczyciela a później kierownika szkoły. W czasie okupacji hitlerowskiej więziony był w obozie koncentracyjnym w Mauthausen.

50 lat życia Józefa Ondrusza

Dnia 18 marca 1968 obchodził swe 50 urodziny jeden z naszych najwybitniejszych folklorystów, działacz kulturalno-społeczny, nauczyciel Józef ONDRUSZ z Karwiny 3-Darkowa. Pierwsze kroki w zakresie literatury i piśmiennictwa stawiał już w czasie studiów. Potem w czasie długich miesięcy okupacji hitlerowskiej, kiedy ukrywał się przed najeźdźcą, skierował swe zainteresowania wokół folklorystyki. W roku 1954 wyszła w Cz. Cieszynie starał się nie SLA przy ZG PZKO jego pierwsza książka, nosząca tytuł "Przysłowia i powiedzenia ludowe ze Śląska Cieszyńskiego". Wzbogacone do 8 566 pozycji dzieło to wyszło potem w Polsce w wydawnictwie Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego pod tytułem "Przysłowia i przysłowiska ludowe ze Śląska Cieszyńskiego" we Wrocławiu w r. 1960.

W wydawnictwie SLA przy ZG PZKO ukazały się w r. 1956 jego "Godki śląskie" a w kilka lat później "Śląskie opowieści ludowe". Poza tymi pozycjami posiada wiele artykułów i prac na łamach "Zwrotu", "Głosu Ludu", "Kalendarzy", jak również gazetkę dla diatwy szkolnej "Dutrzeńki", "Pracy Szkolnej", później "Ogniwa".

Jego dalszym hobby poza folklorystyką jest zbieranie exlibrisów. Jego zbiory posiadają wartość w skali ogólnoswiatowej.

80 lat Jerzego Walka

Dnia 22 marca 1968 dożył 80 lat swego życia emerytowany dyrektor szkoły wydziałowej Jerzy WALEK, obecnie przewodniczący Koła Nauczycieli-Emerytów przy ZGPZKO. Urodził się w Łyżbicach w licznej rodzinie chałupniczej. Studia rozpoczął w polskim gimnazjum w Cieszynie a r. 1908 w polskich paralełkach seminarium nauczycielskiego w Śląskiej Ostrawie. Po maturze seminarialnej był nauczycielem najpierw w Łomnej Dolnej, potem miał uczyć w Gruszowie, ale został w tym czasie powołany na kurs rolniczy. W roku 1923 dostał posadę w nowo otwartej szkole wydziałowej w Bystrzycy. Tam też był kasjerem "Reiffeisenki" czyli kasy oszczędności. W roku 1938 został mianowany podinspektorem w Cieszynie. Wojnę przeżył na peryferiach Cieszyna. Po wyzwoleniu w 1945 roku pracował znowu w szkole wydziałowej w Cz. Cieszynie jako jej dyrektor.

Przeszedłszy na emeryturę stara się wraz ze swą drugą żoną Zofią o budowę szkoły rolniczej w Cieszynie-Grabinie, dokąd musi się ta szkoła /której dyrektorką była jego żona/ przenieść z terenów zajmowanych obecnie przez Hutę Trzyniecką w Końskiej. Po śmierci swej drugiej żony całą energię życiową skierował na pracę w KNE.

50 lat Eugeniusza Suchanka

Dnia 5 lipca 1968 obchodził swe "abrahamowiny" wiceprzewodniczący ZG PZKO Eugeniusz SUCHANEK. Trudno wyliczyć wszystkie funkcje, jakie w swym życiu sprawował. Był sumiennym nauczycielem w Łazach w okresie międzywojennym i po Lutym 1948, w Starym Mieście, Koszarzyskach i Pietwałdzie. Z tej miejscowości został powołany do Cz. Cieszyna jako sekretarz ZG PZKO. Potem wiele lat stał na czele PZKO jako przewodniczący ZG PZKO. Na X Zjeździe zrezygnował z tego stanowiska, zrezygnawszy przedtem z charakteru statowego pracownika aparatu ZG i objąwszy posadę dyrektora szkoły w Bukowcu. Przyczyną tych postanowień był również nienajlepszy stan zdrowia i choroba, która nie pozwalała mu na wytężającą pracę.

Z okazji tego życiowego jubileuszu delegacja ZG PZKO z przewodniczącym Ernestem Sembolem na czele wręczyła mu oprócz kwiatów i upominków również pamiątkowy album "Krajobraz naszych serc".

Jak już wspomniano, z tej samej okazji otrzymał również odznaczenie państwowe "Za zasługi o rozbudowę".

50 lat Józefa Firli

Dnia 26 sierpnia 1968 obchodził również swe "abrahamowiny" znany na naszym terenie działacz, śpiewacz i dyrygent Józef FIRLA ze Stonawy. Po ukończeniu studiów muzycznych w Ostrawie włączył się do naszego ruchu śpiewaczego jako dyrygent. Okres drugiej wojny światowej spędził na żołnierskiej tułaczce w Niemczech, Włoszech, później z Armią Polską we Francji i Anglii. Po powrocie w roku 1946 brał znowu czynny udział w ruchu śpiewaczym jako dyrygent chóru mieszanego "Siła" w Stonawie, który zyskiwał dobre lokaty w ogólnopanstwowych eliminacjach Konkursu Twórczości Młodzieży i innych konkursach. Objął również dyrygenturę chóru męskiego "Siła". Przez 10 lat kierował pracą śpiewczą i muzyczną jako kierownik działu w aparacie ZG PZKO. Stał u kolebki zespołu piosenki i tanca "Gornik" jako jeden z jego dyrygentów. Był założycielem i dyrygentem chóru żeńskiego "Halka" w Stonawie, który prowadzi dotąd. Obecnie jest przewodniczącym Zrzeszenia Śpiewaczo-Instrumentalnego przy ZG PZKO. Otrzymał brązową i srebrną odznakę związkową "Za zasługi" oraz brązową, srebrną i złotą odznakę śpiewczą przyznaną przez ZG Zjednoczenia Polskich Zespołów Śpiewaczych i Instrumentalnych w Warszawie, a tak samo "Medal 20-lecia PZKO".

c/ ZMARLI DZIAŁACZE

Wiktor Sembol z Karwiny

Dnia 27 stycznia 1968 zmarł w Karwinie I-Frysztacie w wieku 84 lat znany działacz robotniczy i społeczny Wiktor SEMBOL, były kierownik drukarni karwinskiej.

Urodził się 1 lutego 1884 w Karwinie w licznej rodzinie górnictwa. Sam też rozpoczął pracę jako górnik,

potem przystąpił do spółki zarządzającej drukarnią frysztacką i pracował w niej najpierw jako drukarz a potem /w czasie pierwszej wojny światowej, gdy wrócił z frontu ranny w nogę i jako inwalida zwolniony został z wojska/ jako jej zarządca a jeszcze później jako właściciel. Kierował nią przez cały okres międzywojenny.

W czasie okupacji hitlerowskiej był wraz z żoną więziony za działalność antyhitlerowską, przy czym skonfiskowano mu cały majątek. W czasie okupacji pracował również jakiś czas w fabryce obuwia w Chełmku. Po wyzwoleniu w 1945 roku był do roku 1950 kierownikiem drukarni frysztackiej a po jej upaństwowieniu pracował kilka lat w Powiatowym Przedsiębiorstwie Budowlanym w Karwinie.

Pozostał zawsze wierny swym przekonaniom działacza wywodzącego się z ruchu robotniczego. Od lat młodszych był znanym działaczem partii socjalno-demokratycznej, w swej bogatej działalności publicystycznej dawał zawsze wyraz swym sympatiom dla postępu ludzkości. Był także aktywnym członkiem Towarzystwa Przyjaźni Czechosłowacko-Polskiej w Karwinie /dawny Klub Czesko-Polski we Frysztacie/. Przed wojną był jednym z czołowych działaczy Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej, Mariarzy Szkolnej, Towarzystwa Szkoły Ludowej i wielu innych. Za tę działalność otrzymał krzyż Polonia Restituta. Po wojnie, pomimo podeszłego wieku, włączył się aktywnie do działalności PZKO oraz wspomnianego już Towarzystwa Przyjaźni Czechosłowacko-Polskiej. Był zarazem współpracownikiem redakcji "Zwrotu", drukując w tym miesięczniku różne wspomnienia i materiały.

Dr Józef Mazurek z Bystrzycy

Dnia 1 maja 1968 zmarł nieoczekiwania w 77 roku życia lekarz z powołania, ale już na emeryturze - dr Józef MAZUREK, długoletni lekarz obwodowy w Bystrzycy, zamieszkały ostatnio w Cz. Cieszynie /po odejściu na emeryturę/.

Urodził się w Rychwałdzie w rodzinie górniczej. Uczęszczał do gimnazjum w Ostrawie, potem studiował na wydziale medycznym Uniwersytetu Wiedeńskiego. Pierwsza wojna światowa zmusiła go do przerwania studiów. Wzięty do niewoli spędził kilka lat na Syberii. Po wojnie skończył studia medyczne i rozpoczął praktykę lekarską w Karwinie. W roku 1925 objął posadę lekarza w Karłowych Warach, gdzie pracował 13 lat. Tu dał się poznać jako działacz społeczny, pracujący nad upowszechnieniem kontaktów czesko-polskich w dziejach tego uzdrowiska. W czasie drugiej wojny światowej pracował już jako lekarz w Bystrzycy i współpracował z ruchem oporu, lecząc rannych partyzantów działających w Beskidach. Stąd też do końca życia został wierny swej wielkiej pasji: gromadzeniu dokumentacji ruchu oporu i martyrologii ofiar okupacji hitlerowskiej na Śląsku Cieszyńskim. Nawet śmierć zastała go w tej pracy, bo zmarł w czasie przekazywania nieoczekiwanemu gościowi, komendantowi zwiadu radzieckiego z czasów partyzantki w Beskidach, kapitanowi A.M. Griniewskiemu, pewnych dokumentów swych prac z tamtych czasów /pseudonim Griniewskiego "major Nadiożnyj"/.

Pogrzeb odbył się w Czeskim Cieszynie przy udziale przedstawicieli władz społecznych, związkowych i licznych rzesz społeczeństwa. Nad grobem spiewał Chór Nauczycieli Polskich, przemawiał między innymi również Henryk Jasiczek.

Leon Janiurek z Karwiny 6

W niedzielę 18 sierpnia 1968 zmarł w wieku 58 lat Leon JANIUREK, dyrektor Polskiej Dziewięcioletniej Szkoły Podstawowej w Karwinie 6-Nowym Mieście.

Po ukończeniu seminarium nauczycielskiego w Ostrawie był nauczycielem w wielu szkołach na terenie Karwiny. Prowadził chór Macierzy Szkolnej /jak np. "Dźwięk i inne/. W czasie okupacji hitlerowskiej długie lata był więziony w obozach koncentracyjnych. Po wojnie był nauczycielem w Piotrowicach a później dyrektorem PDSP w Karwinie 6-Nowym Mieście. W piotrowicach prowadził przez wiele lat chór męski "Zgoda" Koła PZKO. Za swą pracę otrzymał brązową odznakę "Za zasługi" w roku jubileuszowym PZKO.

Pomimo paskudnej pogody /trwały deszcze/ w pogrzebie wzięła udział wielka rzesza ludności Karwiny i okolicy. Pogrzeb odbył się 22 sierpnia 1968.

Paweł Kubisz, pisarz i poeta

W nocy z poniedziałku na wtorek, dnia 19 sierpnia zmarł jeden z największych pisarzy i poetów naszego regionu, Paweł KUBISZ.

Urodził się w Konskiej dnia 12 maja 1907 r. w środowisku robotniczym. Kończył seminarium nauczycielskie i Studium Dziennikarskie. Wczesnie przejawili się również jego zainteresowania literackie, ale w tym czasie odbywa pierwszą karę więzienną w Ołomuncu. Tak więc autor młodzieńczego tomiku wierszy pt. "Kajdany i róże" /1927 rok/ i pierwocin w pismach wilenskich, warszawskich, krakowskich i cieszyńskich, kształtował się na poetę-buntownika, piewcę swej ziemi nękannej, wszelakim uciskiem, będącej przedmiotem różnych targów międzynarodowych a zarazem mającej bogatą przeszłość rewolucyjną. Nawiązał kontakty literackie ze środowiskiem katowickim, współpracował z "Zaraniem Śląskim", angażował się w Stronictwie Ludowym, w latach 1929-30 redagował pismo "Prawo Ludu". Wydał potem swe dalsze dziełko pt. "Przednowek" jako pierwszą publikację powstałego w roku 1937 Śląskiego Związku Literacko-Artystycznego, gdzie był Kubisz prezesem. "Przednowek" ilustrowany przez Franciszka Świdra, napisany był stylizowaną gwarą cieszyńską. Autor skupił w nim całą niemal problematykę artystyczną i tematyczną swej twórczości. W roku 1938 Kubisz wydaje i redaguje miesięcznik "Sztorcem", który stanął naprawdę "sztorcem" wobec ówczesnych stosunków. Wyszło też zaledwie kilka numerów duszonych zaciekle przez oficjalnych i nieoficjalnych cenzorów, nie znoszących śmiałej krytyki i satyry. Po zawieszeniu miesięcznika poeta pracował w hucie trzynieckiej.

W roku 1940 został osadzony przez gestapo w więzieniu cieszyńskim. W roku następnym przedostał się jednak do Generalnej Bubernii, gdzie udało mu się nawiązać

kontakt z ludowym ruchem podziemnym, z tajną agencją prasową "Wies" i z konspiracyjnymi pismami "Odra-Nysa" i "Dziennik Powszechny". Aresztowany ponownie w 1944 r. został uwięziony na Montelupich w Krakowie.

Po wyzwoleniu w roku 1945 pracował w oddziale wiejskim Związku Literatów Polskich w Łodzi. Powrócił jednak w strony rodzinne, rzucił się w wir pracy organizacyjnej, uczestniczył w początkach działalności PZKO, był przewodniczącym Sekcji Literacko-Artystycznej i redaktorem jej wydawnictw, prowadził powstały w grudniu 1949 r. miesięcznik związkowy "Zwrot" aż do marca 1958 r.

Na polu literackim wzbogacił łódzkie wydanie "Przednówka" o cykl "Krew z żył wycieka", w roku 1949 wydał utwór dramatyczny, "Opowieść wydziedziczonych". Publikował fragmenty niedokonczonych chyba powieści "Bunt nieujarzmionych", poświęconej postaci dra Pawła Oszeldy z Nieborów, któremu także poświęcił swe następne dzieło "Rapsod o Oszeldzie" /1953/. Była to ostatnia książka Kubisza, jaka ukazała się drukiem. Następna powieść "Czas ludzkiej krzywdy", drukowana była tylko w odcinkach na łamach "Zwrotu". Podzieliła losy swego twórcy. Nie otrzymała zezwolenia na jej wydanie. Kubisz bowiem na skutek swej indywidualności nie chcąc się podporządkować istniejącym warunkom politycznym i społecznym naraził się wszystkim czynnikom, posiadającym w tym okresie władzę i został w roku 1958 po wielu latach sporów i wasni, zwolniony ze stanowiska redaktora "Zwrotu" a następnie również zwolniony z funkcji przewodniczącego SLA, członka prezydium i plenum ZG PZKO. Odszedł pracować znowu do hut trzynieckiej, odrzucając proponowane mu stanowiska, gdzie mógłby o wiele łatwiej tworzyć i pisać.

Śmierć zastała go w trakcie omawiania przez ZG PZKO problemu jego rehabilitacji a głównie przywrócenia mu stanowiska w świecie literackim. Nad jego grobem przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol w swym przemówieniu rehabilitował Zmarłego, jeszcze niż zdecydował o tym organ. Pogrzeb odbył się w piątek 23 sierpnia 1968 po południu na cmentarzu w Trzyncu.

Antoni Ryba ze Stonawy

W tym samym dniu, dniu historycznych "wydarzeń sierpniowych 1968" - 22 sierpnia 1968 zmarł jeden z najofiarniejszych aktywistów naszego Związku, emerytowany sztygar kopalniany Antoni RYBA ze Stonawy.

Urodził się dnia 23 lutego 1899 w Stonawie i tamże zmarł. Jego życie od wczesnej młodości było wypełnione pracą w różnych związkach i organizacjach, jak Rodzina Opiekuncza, Macierz Szkolna, a po wojnie PZKO. Obszerną, piękną nową sceną w Domu PZKO w Stonawie jest jego głównym dziełem. Był jej projektantem a zarazem praktycznym budowniczym. Piastował w Kole PZKO różne funkcje, długie lata był sekretarzem Koła, członkiem zarządu czy komisji rewizyjnej.

Do ostatnich dni przed chorobą, która doprowadziła do śmierci, pracował brygadniczo w Jednolitej Spółdzielni Rolnej w Stonawie jako kierownik grupy budowlano-technicznej. Za swą pracę odznaczony był brązową odznaką i srebrną odznaką związkową "Za zasługi oraz Medalem 20-lecia PZKO".

Przez cały okres drugiej wojny światowej był więziony w obozach koncentracyjnych Dachau i Gusen, gdzie stał się opiekunem i jakby ojcem duchowym młodszych kolegów, podtrzymując ich na duchu, by wytrwali.

Bronisława Kubiszta z Cz.Cieszyn

W piątek dnia 20 września 1968 zginęła w tragicznym wypadku motocyklowym nauczycielka polskiej dziewięciolatki w Trzyncu Bronisława KUBISZTA. Była ona jedną z bardzo ofiarnych aktywistek naszego Związku, zwłaszcza na polu śpiewactwa. Choć mieszkała w Cz. Cieszynie a pracowała w Trzyncu, była długoletnim członkiem zespołu "Wesoła Siódemka" w Karwinie a tak samo śpiewała w sekstecie mieszanym czeskokieszyńskiego Koła PZKO.

Do punktu a/ ODZNACZENIA

Nagroda okręgowa dla Henryka Jasiczka

Okręgowa Rada Narodowa w Ostrawie przyznała w roku jubileuszowym republiki za całokształt twórczości okręgową nagrodę literacką dla Henryka Jasiczka. Nagrodę wręczono mu na uroczystej akademii z okazji 50-lecia republiki i zakończenia Roku Janačkowskiego w Místku dnia 26.10.1968 w obecności przedstawiciela Ministerstwa Kultury, władz okręgowych oraz miejscowego społeczeństwa.

Z życia społeczeństwa polskiego

a/ SPRAWY SZKOLNICTWA

Stan polskiego szkolnictwa

W roku szkolnym 1967 - 68 stan polskiego szkolnictwa przedstawiał się następująco:

Rodzaj szkoły	ilość	klas	uczniów
Przedszkola	44		1.400
Dziewięcioletnie szkoły podst.	73		6.961
Średnie ogólnokształcące	1	12	435
Fachowe /przemysłowa, ekonomiczna, zdrowotna/		14	504
Rolnicza		2	37
Specjalna	1	6	34

Eliminacje ARA

W dniach 17 i 18 kwietnia 1968 odbyły się w sali Domu Kultury w Karwinie 6-Nowym Mieście powiatowe eliminacje w ramach Amatorskiego Ruchu Artystycznego /dawniej Konkursu Twórczości Młodzieży/ w dziale dziecięcych zespołów tanecznych.

Do eliminacji stanęło kilkanaście zespołów reprezentujących szkoły podstawowe, artystyczne, różne organizacje i Kluby Zakładowe. Komisja podzieliła uczestników na dwie grupy: 1/ zespoły szkół podstawowych 2/ zespoły Klubów zakładowych, szkół artystycznych i organizacji kulturalnych.

W tej drugiej grupie taneczny /baletowy/ zespół dziecięcy ZG PZKO otrzymał w kategorii pierwszej pierwsze miejsce za "Polkę śmieszkę", w kategorii drugiej drugie miejsce za "Gaikę" a w grupie trzeciej trzecie miejsce za "Taniec rumuński". Zespół otrzymał więc wysoką ocenę /głównie za "Polkę śmieszkę" i został uznany przez jury za najlepszy zespół w ogóle.

W tych samych dniach odbyły się w Przerowie okręgowe eliminacje chorów szkolnych I i II kategorii w ramach ogólnokrajowego Konkursu Amatorskiego Ruchu Artystycznego. W pierwszym dniu z 9 chorów szkolnych I kategorii zwycięstwo odniósł chór szkolny z Karwiny IV-Raju pod kierownictwem nauczycielki Danuty Grabowskiej.

W następnym dniu współzawodniczyło 13 chórów szkolnych II kategorii. Komisja sędziowska /7 osob/ jednogłośnie przyznała absolutne zwycięstwo chorowi szkoły jabłonkowskiej "Jabłoneczka", którego organizatorem i dyrygentem jest nauczyciel Józef Mazur. Zespół ten po raz czwarty uzyskał czołową lokatę w eliminacjach naszego okręgu. Brał już udział w eliminacjach centralnych w Bratysławie, śpiewał również na zamku hradeckim w Pradze.

Oprócz chóru jabłonkowskiego w eliminacjach okręgowych brał również udział chór PDSP Karwina I z dyrygentem Otokarem Winklerem.

40 lat PDSP Jabłonek

W sobotę i niedzielę, 22 i 23 czerwca 1968 odbyły się główne uroczystości związane z obchodem 40-lecia szkoły wydziałowej, obecnie PDSP w Jabłonce, we swym własnym budynku. Polska szkoła wydziałowa w Jabłonce została założona w roku 1926, ale początkowo nie miała własnego budynku. Pierwsze dwa lata mieściła się w budynku szkoły ludowej, potem w budynku Towarzystwa Oszczędności i Zaliczek w Jabłonce. Dopiero Macierz Szkolna wybudowała dla niej osobny budynek, który został oddany do użytku we wrześniu 1926 r. Była to po szkole wydziałowej w Bystrycy druga szkoła wydziałowa Macierzy Szkolnej w tych okolicach Podbeskidzia dla diatwy góralskiej, która nie miała tego samego poziomu, co w okręgu górniczym.

Pierwszym dyrektorem szkoły wydziałowej w Jabłonce był Rudolf Paszek, który również przez 7 lat pełnił funkcję burmistrza w Jabłonce. W czasie okupacji hitlerowskiej budynek służył jako siedziba NSDAP /Nationalsocialistische Deutsche Arbeiter Partei/ czołowej partii hitlerowskiej.

Po zakończeniu wojny od września 1945 r. dyrektorem szkoły był Karol Piegza do roku 1960, gdy odszedł na emeryturę a po nim Gustaw Słowik do dnia dzisiejszego.

W ramach obchodów jubileuszowych odbyła się w sobotę uroczysta akademicka w Domu Kultury w Jabłonkowie, na której program artystyczny wykonali byli i obecni wychowankowie szkoły. Zás w niedzielę przed południem odbyło się spotkanie byłych i obecnych nauczycieli oraz absolwentów szkoły a po południu od szkoły wyruszył pochód do Lasku Miejskiego, gdzie odbył się festyn.

140 lat szkoły w Koszarzyskach

W ramach uroczystości dla uczczenia 140 rocznicy powstania w Koszarzyskach miejscowej szkoły, bo założonej w roku 1828, odbyła się w niedzielę dnia 6 października uroczystość jubileuszowa. W programie znalazło się przemówienie okolicznościowe, występy działu miejscowej szkoły, dziecięcego zespołu PDSP Cz. Cieszyn oraz sekstetu żeńskiego "Melodia".

b/ ORGANIZACJE MŁODZIEŻOWE

Spotkanie w ZG PZKO

Dnia 4 kwietnia 1968 odbyło się z inicjatywy ZG PZKO i w jego lokalach spotkanie starszej i młodszej generacji pracowników terenowych, mające na celu wytworzenie pewnych ram organizacyjnych polskiego ruchu harcerskiego, młodzieżowego i sportowego w wyniku tzw. "procesu demokratyzacyjnego" w naszej republice.

Z trzech alternatyw, wysuniętych przez przewodniczącego zebrania Henryka Szmeję, najwięcej uznania zyskała ta, która przewidywała istnienie harcerstwa, polskiego związku młodzieżowego oraz organizacji sportowej jako organizacji samodzielnych pod opieką ZG PZKO.

Spółród obecnych wybrano 3 komisje, które miały przedstawić na X Zjeździe PZKO szkic programu zasadnicze założenia nowych organizacji. Na czele poszczególnych komisji stanęli: Ernest Sembol /młodzież/, Władysław Wróbel /harcerstwo/ oraz Józef Raszyk /sport/.

Spotkanie komisji sportowej

Pierwsze spotkanie wybranej w dniu 4.4.1968 komisji dla reaktywowania ruchu sportowego /Józef Raszyk, Jan Łebaj, Jan Michalik, Władysław Palowski, Henryk Suchanek, Józef Wantuła/ z aktywistami dawnej Polskiej Rady Sokoła odbyło się dnia 25 kwietnia 1968. Na tym zebraniu po długiej dyskusji postanowiono w pierwszej kolejności i w pierwszym etapie uruchomić sporty niekosztowne; zaniebane, węgetujące w cieniu wszechwładnej piłki nożnej, nawiązać współpracę z nauczycielami wychowania fizycznego i przywrócić symboliczne nazwy poszczególnych klubów sportowych jak Beskid, Błyskawica, Gornik, Gron, Iskra, Jedność, Kresy, Lechia, Naprzód, Ogniwo, Olza, Piast, Pogon, Polonia, Postęp, Ruch, Siła, Warta, Wicher, Zryw...

Sport miała organizować centralna komisja sportowo-turystyczna przy ZG PZKO, zaś w Kołach miejscowych miały powstawać poszczególne komórki sportowo-turystyczne.

Harcerstwo Polskie w Czechosłowacji

Powstanie HPC /HC/

W środę dnia 10 kwietnia 1968 odbyło się w sali hotelu "Piast" w Czeskim Cieszynie zebranie byłych aktywistów i pracowników harcerskich. Na tym zebraniu wybrano Tymczasową Radę Naczelną Harcerstwa przy ZG PZKO. Funkcję tymczasowego naczelnika powierzono byłemu naczelnikowi Władysławowi WRÓBLOWI z Orłowej, członkowi ZG PZKO.

W tej funkcji wydał on "Rozkaz nr 1" umieszczony w Głosie Ludu /z 17.4.1968/. W odezwie na ten rozkaz zgłaszali się do ZG PZKO dawni pracownicy w ruchu harcerskim, by przygotować się do wznowienia tej pracy na naszym terenie. Równocześnie tymczasowa Rada Naczelna przeprowadzała pertraktację z kierownictwem nowej organizacji "Československý pionýr" w Pradze i dnia 11 kwietnia 1968 w obecności przewodniczącej Okręgowej Rady Pioniera z Ostrawy Marty Petrželovej oraz członka Okręgowej Rady Pioniera Gustawa Przeczka zapadła decyzja o założeniu polskiej jednolitej organizacji dziecięcej na naszym terenie "Harcerstwa w Czechosłowacji". Miała ona tworzyć autonomiczną organizację w ramach Czechosłowackiego Pioniera na szczeblu powiatu z samodzielną Powiatową Radą Harcerstwa w Czechosłowacji z prawem kierowania ruchem harcerskim na terenach obu politycznych powiatów, a więc karwńskiego i frydecko-misteckiego.

Wyniki tych rozmów i ustaleń zakomunikowano na zebraniu starszoharcerskim w Cz. Cieszynie /w lokalu "Dziupli" w dniu 29 maja 1968.

Złaz starszoharcerski w Koszarzyskach

Jedną z pierwszych większych akcji harcerskich było spotkanie w Koszarzyskach, nazwane złazem starszoharcerskim w dniach 10 - 11 sierpnia 1968 w Ośrodku Szkoleniowym ZG PZKO. Organizatorami byli Tymczasowa Rada Naczelna HPC oraz Wydział Oświaty i Kultury ZG PZKO. Kierownictwo złazu - kursu stanowili: Konstanty Krzystek, inż. Mieczysław Piszczek, Adolf Szurman, Bronisław Niemiec i Mieczysław Kokotek.

Program tych dwudniowych zajęć obejmował następujące tematy szkoleniowe: Cele i zadania HPC; Praca zastępów i zdobywanie stopni oraz sprawności; Musztra /rozkazy, zbiórki, raporty/; Kręgi starszoharcerskie; Praca drużyn i ewidencja; Problematyka pracy harcerskiej w drużynie; Problematyka pracy w gromadzie zuchowej; Instrukcja Rady Naczelnej HC dla instruktorów; Gawęda przy ognisku na temat prawa i przyrzeczenia harcerskiego.

Obozowy kurs dla drużynowych

Tymczasowa Rada Naczelna HPC oraz Wydział Kultury i Oświaty ZG PZKO zorganizowały w Ośrodku Szkoleniowym ZG PZKO w Koszarzyskach w dniach 12 - 17 sierpnia 1968 pierwszy obozowy kurs dla drużynowych HPC.

Kierownictwo tworzyli: Konstanty Krzystek /komendant/, Tadeusz Rzyman /obozny/, Dagmar Chorzempa /obożna/, Jan Raszka /kwaterymistrz/.

Wykładowcami byli: /poza członkami kierownictwa/ Adolf Szurman, inż. Mieczysław Piszczek, Mieczysław Kokotek, Irena Klimsza, Helena Janiczek, drużna Sochorowa. Korepetycje prowadziła Bronisława Kubisza.

Program zajęć przewidywał następujące tematy na ćwiczenia: Cele i zadania HC; Symbolika harcerska; Zadania drużyny i drużynowego; Gospodarowanie w drużynie; Planowanie w drużynie; Zbiorki oraz formy pracy w drużynie; Stopień ochotnika; Sprawności zespołowe i fachowe; Musztra, gry harcerskie i sportowe /organizacja/; Stopień tropiciela; Węzły, szlak turystyczny, obserwacja przyrody; Przyrzeczenie i prawo harcerskie; Stopień odkrywcy; Harcerskie BHP /pierwsza pomoc, apteczki polowe/; Śpiew w drużynie harcerskiej. Razem było 42 godziny wykładów i zajęć praktycznych.

Na zakończenie kursu zapalono uroczyste ognisko, w czasie którego 43 uczestników kursu złożyło przyrzeczenie harcerskie na ręce pierwszego po wyzwoleniu naczelnika HPC Henryka Jasiczka.

Konferencja HPC

Konstytucyjna całodzienna Konferencja Harcerstwa Polskiego w Czechosłowacji odbyła się w sobotę dnia 16.11.1968 w sali hotelu "Piast" w Czeskim Cieszynie. Udział w niej wzięło 76 delegatów - drużynowych i szczepowych - oraz liczni goście. Z tych ostatnich należy wymienić: Oldřicha Kryštofka, przewodniczącego Czechosłowackiego Pioniera z Pragi, tow. Petrželową i Smejkalą jako przedstawicieli Okręgowej Rady Pioniera w Ostrawie, przedstawicieli ZG PZKO /Ernest Sembol/, ZG SMP /Wład. Josiek/, wicekonsula PRL z Ostrawy mgr Kizinę, asystentę Uniwersytetu Ołomunieckiego prof. Jana Konečnego, dyrektorów polskich szkół oraz przedstawicieli miejscowej polskiej prasy.

Przemówienie inauguracyjne wygłosił harcmistrz Szurman, zaś główny referat sprawozdawczo-programowy - tymczasowy naczelnik HPC harcmistrz Władysław Wrobel.

W wyniku tajnych wyborów wszyscy proponowani kandydaci na członków nowej Rady Naczelnej zdobyli wymaganą ilość głosów i zostali wybrani jej członkami. Z nich zaś, drogą również tajnego głosowania po zakończeniu konferencji, na pierwszym zebraniu Rady Naczelnej nowym naczelnikiem HPC został wybrany inż. Mieczysław Piszczek a jego zastępcą Konstanty Krzystek.

Konferencja zatwierdziła nowy Statut HPC, oparty na statucie Czechosłowackiego Pioniera, regulaminy wzorowane na polskich /np. umundurowanie/ oraz dalszy program działania HPC. Szczególnie wzruszające były końcowe momenty Konferencji, kiedy poczet sztandarowy, złożony z trójki umundurowanych harcerzy trzynieckich, odebrał nowy, piękny sztandar HPC z rąk tow. Smejkalą i Petrželowej, zaś hm. Wrobel wręczył tow. Kryštofkowi, Smejkalowi i Petrželowej krzyże harcerskie.

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej

Powstanie SMP

We wtorek 16 kwietnia 1968 doszło do zasadniczego spotkania aktywistów młodzieżowych z podstawowych i zakładowych organizacji CZM, Klubów Młodych PZKO i szkół selekcyjnych z przedstawicielami byłego SMP sprzed 15 lat /Ernest Sembol, Władysław Milerski, Karol Hracki i inni/.

W spotkaniu wzięli udział: Erwin Rusek /Karwina 6/, Wanda Krygiel /Hawierzów XIII/, Henryka Turon /Wędrynia/, Janina Palowska /Stonawa/, Karol Gąsior /Karwina 6/, Anna Buryan /Cz.Cieszyn/, Eugenia Borgun /Sucha Gorna/, Eugenia Tesarczyk /Sucha Gorna/, Anna Kałuża /Żukow Dolny/, Maria Michejda /Mistrzowice-Mosty/, Anna Tomala /Ropica/, prof. Zofia Tomanowa /Hawierzów XII/, Edward Tyrlik /Orłowa IV/, Henryk Witos /Trzyniec VI/, Roman Wałoszek /Karwina I/, inż. Władysław Pasz /Karwina I/, Marta Haratek /Karwina VI/, Alena Warzecha /Hawierzów 5/, Halina Szebesta /Karwina VI/, Alfred Duda /Cz.Cieszyn/, Władysław Josiek /Trzyniec VI/ oraz wspomniani już Ernest Sembol /Cz.Cieszyn/, Władysław Milerski /Cz.Cieszyn/ i Karol Hracki /Olbrachcice/. Razem 24 obecnych.

Po wielogodzinnej dyskusji, w czasie której uzgodniono, że powinno powstać na nowo Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, wybrano tymczasowy zarząd SMP jako komitet organizacyjny w składzie:

Prof. Władysław Josiek - przewodniczący /Trzyniec 6/, Jan Szymik - sekretarz /Cz.Cieszyn/, członkowie: Edward Tyrlik /Orłowa 4/, Alfred Duda /Cz.Cieszyn/, Jerzy Sikora /Cz.Cieszyn/, Karol Gąsior /Karwina 6/, Anna Buryan /Cz.Cieszyn/, inż. Władysław Pasz /Karwina I/, Karol Hracki /Olbrachcice/, Halina Kowalczyk /Orłowa/, inż. Krystyna Fierla /Orłowa 2/, inż. Wanda Szlauer /Byszczyca/.

Dnia 19 kwietnia 1968 delegacja tego komitetu w składzie prof. Władysław Josiek, Władysław Milerski i Karol Hracki udała się do Pragi, gdzie w Komitecie Centralnym CZM po odpowiedniej dyskusji reaktywizacja SMP została zaakceptowana.

Powstawanie grup miejscowych SMP

Po wyrażeniu zgody na wznowienie czynności w centralnych organach CZM rozpoczęło się organizowanie terenowych grup SMP. Do pierwszych jednostek terenowych SMP należały:

Cierlicko-Centrum /przew. Daniela Wojnar ?/, Hawierzów-Centrum /prezes Bogdan Kiszka, sekretarz Henryk Kiedroń/, Cz.Cieszyn - Uczniowska Szkoła Rolnicza /prezes Anna Kałuża, sekretarz Eugenia Tesarczyk/, Wędrynia /25.4.1968, prezes Karol Raszka, sekretarz Wanda Chodura/, Orłowa I, Orłowa II, Cz.Cieszyn - Szkoła Ekonomiczna /prezes Urszula Reli, sekretarz Otylia Rusek/, Łąki nad Olzą /27.4.1968 - prezes Barbara Chrzęszcz, sekretarz Janina Żdziebło/, Cz.Cieszyn /29.4.1968 - prezes Alfred Duda, sekretarz Jerzy Michalik/, Ropica /2.5.1968 - prezes Anna Buława/, Byszczyca, Trzyniec-Kanada. /okólnik nr 2 z 18.5.1968 podawał już 24 istniejących grup SMP/

Pierwsze spotkanie młodych w Olbrachcicach

Odbyło się ono w sobotę i niedzielę, 18 i 19 maja 1968. Pomimo deszczowej pogody przybyło na to spotkanie w pierwszym dniu 142 a w drugim 176 młodych ludzi z Wędryni, Cz. Cieszyzna, Orłowej, Cierlicka, Stanisławic, Hawierzowa, Piosku, Stonawy, Karwiny-Granic, Dąborwy, Karwiny 1, Karwiny 3-Darkowa oraz Olbrachcic.

Spotkanie rozpoczęło się w sobotę o godz. 17 pochodem uczestników od dworca kolejowego w Olbrachcicach na miejsce spotkania na "Zamościu", gdzie też niektóre grupy rozbiły swe namioty.

Wieczorem przewodniczący tymcz. ZG SMP prof. Władysław Josiek zapalił ognisko, przy którym poszczególne grupy młodych wykonały przygotowany na ten cel program artystyczny. Po ognisku rozpoczęła się zabawa z tancami przy dźwiękach orkiestry big-beatowej młodych olbrachczan.

W niedzielę przed południem odbyła się wycieczka na bliskie Żwirkowisko, gdzie jego opiekun Józef Stebel opowiedział młodym o wydarzeniach, związanych z tym miejscem.

Po południu poszczególne grupy występowały z programem estradowym na scenie Domu Robotniczego w Olbrachcicach, dokąd ze względu na niestałą pogodę musiano przenieść program spotkania.

I Zjazd S M P

W sobotę 22 czerwca 1968 odbył się w sali hotelu "Piast" w Czeskim Cieszynie I Zjazd SMP, w którym wzięło udział 218 delegatów reprezentujących ponad 5 i pół tysięczną rzeszę członków nowego związku młodzieżowego. Zjazd Konstytucyjny otworzyły fanfary i chór pod batutą Edwarda Kaima odśpiewał pieśni inauguracyjne Zjazdu, po czym harcerze węgryńscy w mundurkach wręczyli bukiety kwiatów członkom prezydium roboczego.

Z oficjalnych gości byli obecni: konsul PRL mgr Kazimierz Koś, przedstawiciel KC CZM z Pragi F. Istvanek, przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol, przedstawiciel KO CZM F. David, komendant harcerstwa Władysław Wrobel, dalej przedstawiciele władz partyjnych, szkolnych i młodzieżowych z powiatów Karwina i Frydek-Mistek.

Referat sprawozdawczy wygłosił sekretarz tymczasowego zarządu SMP inż. Jan Szymik. Przedstawił w nim w skrócie okres od likwidacji SMP do jego reaktywowania. Na szczególne podkreślenie zasługiwała rzeczowa dyskusja. Młodzi delegaci wypowiadali się jasno, formułowali wyrażnie swe postulaty i poglądy. W dyskusji wzięło udział 18 delegatów. Przemawiał również przewodniczący ZG PZKO Ernest Sembol. Zjazd wybrał nowe władze a to plenum ZG SMP, komisję rewizyjną oraz 10 kandydatów na członków ZG SMP. W skład plenum ZG SMP weszli:

Jerzy Borski /Trzyniec 3-Kanada/, Henryk Kiedroń /Hawierzów-Centrum/, Bohdan Kiszka /Hawierzów-Centrum/, Henryk Drąg /Gródek/, Tadeusz Wałoszek /Sucha Gorna/, Bogusław Chowaniec /Karwina 1/, Otmar Rybski /Sucha Dolna/, Tadeusz Borkowski /Karwina 6/, Eugeniusz Gaś /Olbrachcice/, Karol Foniok /Bystrzyca/, Andrzej Wygrys /Stonawa/, Ewa Puczok /Jabłonków/, Władysław Josiek /Wędrynia/, Wanda Chodura /Wędrynia/, Alena Gajdzica /Kojkowice/

Barbara Chrzęszcz /Łąki nad Olzą/, Maria Kałuża /Żuków Dolny/, Jan Szymik /Cz.Cieszyn/, Alfred Duda /Cz.Cieszyn/, Halina Branna /Cz.Cieszyn/, Rudolf Liszka /Kocobędz/, Stanisław Pawlas /Hawierzow-Szumbark/, Karol Kubica /Ligotka Kameralna/, Bronisław Schinke /Orłowa 1/, Halina Kowalczyk /Orłowa I/, Stanisław Pawera /Grodziszcz Agnieszka Szlauer /Żuków Gorny/, Anna Buława /Ropica/, Zygmunt Wajner /Cierlicko-Centrum/, Władysław Biłko /Hawierzow 3/, Paweł Klus /OSS Cz.Cieszyn/, Anna Kałuża /Szkola Rolnicza Cz.Cieszyn/, Małgorzata Żarłok /Szkola Przemysłowa Karwina 6/, Władysław Lipus /Szkola Przemysłowa Karwina 6/, Ewa Pasz /Szkola Przemysłowa Karwina 6/, Urszula Reli /Szkola Ekonomiczna Cz.Cieszyn/, oraz przedstawiciele grup miejscowych Trzyniec-Osiedla, Oldrzychowice i Trzanowice.

Do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani: Jan Branny /Orłowa I/, Maria Macura /Grodziszcz/, Jan Tomala /Cz.Cieszyn/, Bohdan Rosinski /Ropica/, Jan Cichy /Żuków Gorny/, Anna Stebel /Kojkowice/, Bronisława Zyder /Sucha Gorna/.

W czasie obrad przyznano honorowe członkostwo SMP prezydentowi republiki gen. Ludw. Svobodzie, pierwszemu sekretarzowi KC KPC Aleksandrowi Dubčekowi, przewodniczącemu KC CZM dr Zbyńkowi Vokrouhlickiemu, dalej z aktywistów PZKO Ernestowi Sembolowi, dr Jozefowi Macurze, Eugeniuszowi Suchankowi, Janowi Rusnokowi, Władysławie Krumniklowej /redaktorze Głosu Ludu/, Henrykowi Szmei, Władysławowi Milerskiemu, Karolowi Hrackiemu i innym.

Po zakończeniu zjazdu odbyło się pierwsze zebranie plenarne, na którym wybrano przewodniczącym ZG SMP inż. Jana Szymikę, wiceprzewodniczącymi zaś prof. Władysława Jośkę i Władysława Biłkę.

Struktura pracy ZG SMP

Zarząd Główny SMP przyjął po swym pierwszym zjeździe własną strukturę organizacyjną, która przedstawiała się następująco:

Z j a z d S M P		
I		
P l e n u m Z G	Komisja Rewizyjna	
I		
P r e z y d i u m	- Sekretariat i aparat - Sąd koleż.	
I		
K o m i s j e:		
Ruchu amatorskiego	Sportowa	Organizacyjno-ideolog.
/Rada repertuarowa/	/Rada koord.	/Rada społecz.-ideol./
I	sędziowska/	I
I		
S e k c j e:	S e k c j e:	Sekcje:
Żywego słowa i	Gimnastyczna	Prasowo-wydawnicza
teatru	Tur.-krajozn.	Klubowa
Śpiew.-muzyczna	Gier i zabaw	Czytelnicza
Kółek zainteres.	Instruktorów	Dyskusji
Teneczna	harcerskich	Imprez

Złot Młodzieży SMP w Żywocicach

W sobotę i niedzielę 10 i 11 sierpnia 1968 odbył się w Żywocicach pierwszy "Złot Młodzieży SMP" na boisku CZM w Żywocicach. Organizatorami byli młodzieżowcy grupy hawierzowskiej SMP. W sobotę odbyły się eliminacje sportowe jak np. turniej siatkówki o "Puchar ofiar tragedii żywocickiej", wieczorem zaś zapalono ognisko a po nim odbyła się zabawa taneczna.

W niedzielę przebiegł interesujący konkurs w przygotowywaniu śniadania, finał turniejów i rozgrywek sportowych. W czasie przerwy obiadowej delegacje młodzieżowe złożyły kwiaty i wieniec pod pomnikiem ofiar tragedii żywocickiej. Po południu odbył się festyn z różnorakimi atrakcjami /jak np. wybór Miss Złotu/, wieczorem zaś bawiono się wesoło. Pogoda jednak była nieszczerólna.

Ankieta młodzieżowa SMP

W celu zorientowania się w poziomie myślenia młodych ludzi zrzeszonych w SMP, ich stosunku do ojczyzny, do historii swego narodu i do innych ważnych w życiu naszego społeczeństwa problemów, zorganizował ZG SMP ankietę ściśle anonimową wśród członków SMP. Ankietowani odpowiadali na następujących 7 pytań a to:

1. Kochasz swój dom rodzinny?
2. Chciałbys mieszkać gdzie indziej?
3. Jeśli tak, to gdzie i dlaczego?
4. Wymień znanych ci działaczy społecznych na Śląsku Cieszyńskim sprzed 1938 r.
5. Które państwo jest twoją ojczyzną?
6. Czy mogą być dwie ojczyzny /duchowa i materialna/?
7. Cenisz istnienie ojczyzny nad swe życie?

Wyniki ankiety można zestawiać następująco: /w %/

Pytanie	O d p o w i e d ź		
	tak	nie	niezdecydowana
1. /kochasz dom rodzinny/	100	0	0
2.	9	75	16
3.	nie wiedziało	62	
	w PRL	16	
	w mieście	6	
4. Wymień znanych działaczy:			
Nie wymieniło nikogo			25
z pozostałych 75 %:			
Jan Kubisz	44 %		
Karol Śliwka	25 %		
Paweł Stalmań	21 %		
Jerzy Cienciak	7 %		
Fryderyk Kraus	3 %		
5. Twoja ojczyzna:			
CSRS	48 %		15
PRL	25 %		
Śląsk	14 %		
6. Możliwość 2 ojczyzn:	31	26	43
7. Ojczyzna nad życie	50	8	42

Rok Kościuszkowski w SMP

W ramach ogłoszonego w Polsce w roku 1968 "Roku Kościuszkowskiego", w związku z obchodami 150 rocznicy zgonu Tadeusza Kościuszki - zorganizowało SMP cykl wieczorów kościuszkowskich z konkursem o najlepsze ich zorganizowanie. Zebrania z referatami o Kościuszcze i wystawkami na jego temat odbyły się w wielu miejscowościach, m. in. w Hawierzowie, Karwinie, Stonawie, Cierlicku, Ropicy, Czeskim Cieszynie, Cierlicku-Kościelcu itd. Największą i najciekawszą okazała się wystawa pamiątek po Naczelniku w sukmanie w Ropicy, gdzie zebrano ponad 50 eksponatów od wspaniałego reliefowego portretu, poprzez sędziwą i skromną "feinzingierówkę" opiewającą życie i czyny bohatera narodu polskiego aż po liczne reprodukcje z dzieł Matejki, Styki, Orłowskiego, Kościaka i innych, związane naturalnie z tematem. W ten sposób nasza młodzież zapoznała się głębiej i szczegółowiej z postacią tego wielkiego Polaka.

Akademicka "Jedność"

Powstanie sekcji akademickiej

Młodzież polska studiująca na wyższych uczelniach w Czechosłowacji, jak w Pradze, Ołomuncu, Brnie, Bratysławie czy nawet Ostrawie, nie miała dotąd odpowiedniej dla siebie organizacji, którą by nawiązywała do dawnej "Sekcji Akademickiej Jedność" z czasów międzywojennych. Przez pewien okres czasu na podstawie statutu PZKO tworzone Koła PZKO przy wyższych uczelniach, które podlegały ZG PZKO. Ale ta forma młodzieży studiującej nie odpowiadała. Dlatego też dążenia akademików szły w kierunku wytworzenia swoistej organizacji akademickiej. Starania te zostały uwieńczone pomyslnym skutkiem, bo w sobotę dnia 13 kwietnia 1968 odbyło się w Czeskim Cieszynie konstytuujące zebranie Sekcji Akademickiej "Jedność". Na jej czele stanął samodzielny samorząd czy raczej zarząd, jej przedstawiciel wchodził w skład ZG PZKO, przewodniczącym został wybrany student Lugsch z Karwiny. Akademicy są członkami poszczególnych Kół PZKO, posiadają jednak autonomiczny zarząd sekcji.

Kabaret w Ostrawie

W Domu Polskim w Ostrawie odbyła się w sobotę 25.5. premiera widowiska kabaretowego, przygotowanego przez koło "Jedności" akademickiej w Ostrawie. Oryginalny program sceniczny, napisany przez A. Palowskiego, wykonany przez członków Koła, zaintrygował widzów tak treścią, jak i formą literacką i muzyczną. Program zawierał naturalnie satyryczne momenty dotyczące pracy tzw. "parnasu", czyli po prostu ZG PZKO lub SLA.

Kongres Zrzeszenia Organizacji Młodzieżowych

W dniach 19 i 20 grudnia 1968 odbył się w Pradze "Kongres Zrzeszenia Organizacji Dzieci i Młodzieży", który omawiał problemy związane z pracą i koniecznością współpracy bardzo rozdrobnionego ruchu młodzieżowego i dziecięcego.

W Kongresie wzięła również udział delegacja SMP jako organizacji należącej do współzałożycieli Zrzeszenia, z przewodniczącym ZG SMP Janem Szymikiem na czele, który wygłosił tam przemówienie na temat pracy młodzieży polskiej.

c/ INNE WAŻNE WYDARZENIA

Koncert "Szpaków Poznańskich"

Na zaproszenie zespołu "Hutnik" gościł w Trzyncu Kameralny Zespół Chłopięcy "Szpaki" z Poznania z dyrygentem prof. Wiesławem Kiserem. Zespół ten posiada "Odznakę Honorową miasta Poznania" oraz medal "Za wybitne osiągnięcia" z NRD. Był on zaproszony do Brna na 3 koncerty i był gościem Choru Morawskich Nauczycieli. W piątek 5 kwietnia 1968 koncertował w Ostrawie, zaś dnia 6 kwietnia 1968 dał w Trzyncu koncert wychowawczy dla młodzieży szkolnej oraz koncert całonocny dla szerszej publiczności /sobota/ w sali Domu Ludowego w Trzyncu.

Festiwal Lalkarski w Karwinie

W ramach obchodów 700-lecia pisanej historii miasta Karwiny odbył się również Festiwal Lalkarski w Domu Kultury w Karwinie 6. W ramach tego festiwalu Teatr Lalek i Aktorów "Ateneum" z Katowic dał w środę 10.4.1968 widowisko ze śpiewami i tańcami pt. "Oj, dana, dana, wzięli diabli pana" w opracowaniu Zygmunta Smendzika. Był to barwny korowód piosenek i tanców, poezji ludowej, recytacji zbiorowej w ciekawej i nowocześniejszej dekoracji scenicznej podkreślającej ludowość.

Festiwal Piosenki Żołnierskiej

Wspomniano już na innym miejscu o udziale naszej solistki Jadwigi Niemiec-Kałużanki w Ogólnopolskim Festiwalu Piosenki Żołnierskiej.

Powiatowe eliminacje tego Festiwalu odbyły się w Cieszynie /Polska/ dnia 18 kwietnia 1968. Między zwycięzcami tych powiatowych eliminacji, którzy przeszli do eliminacji wojewódzkich, znajdowali się również: chór "Echo" z Zebrzydowic /dyryg. Tadeusz Geiger/, kwartet wokalny Piechaczka z Trzyncą i Jadwiga Niemiec. Ta ostatnia przebrnęła również pomyślnie przez eliminacje wojewódzkie w Katowicach i zakwalifikowała się do udziału w popisie centralnym, który odbył się 4.7.1968; w Kołobrzegu. Występowała na nim z piosenkami: "Maki" S. Niewiadomskiego, "Żołnierskie dni i noce" Nowakowskiego i "Rozkwitały paki białych róż". Zdobyła tam wysokie uznanie dla swego kunsztu wokalnego.

Koncert chóru z NRD

W sobotę 27 kwietnia 1968 odbył się w sali Domu Robotniczego w Trzyncu koncert chóru z NRD a mianowicie "Männerchor" z Grosspostwitz w ramach rewizyty za szłoroczny pobyt chóru żeńskiego "Hutnika" w NRD.

Koncert Zespołu Wojska Polskiego w Trzyncu

W dniu 1 maja 1968 koncertował na stadionie zimowym w Trzyncu na zaproszenie trzynieckiego JOK-u /Jednolitego Ośrodka Kulturalnego/ huty Centralny Zespół Artystyczny Wojska Polskiego z Warszawy.

Program tego 185-osobowego zespołu składał się z dwu części. Pierwsza część /historyczna/ zwana "Konkursową suitą" zawierała migawki starych piosen wojskowych. Druga część o tematyce współczesnej - w wykonaniu baletu i chóru - obejmowała wiązanek piosen żołnierskich, wiązanek piosen z okresu II wojny światowej i na zakończenie widowisko pt. "Piękna nasza Polska cała".

W dniu poprzednim, 30 kwietnia 1968, koncertował ten zespół w Domu Kultury Huty Witkowskiej Klementa Gottwalda w Ostrawie.

10 lat zespołu "Przyjaźń"

Obchody związane z 10 rocznicą powstania zespołu "Przyjaźń" w Karwinie odbyły się dnia 4 maja 1968 w Domu Kultury w Karwinie 6-Nowym Mieście. Motto koncertu w języku polskim brzmiało "Polskiej piosenki czesc na wieki!", zaś w języku czeskim "S písní a hudbou za přátelství mezi národy".

Zespół jako taki i tak samo jego dyrygent Józef Wierżgon otrzymali z rąk przedstawicieli miasta Karwiny medal 700-lęcia Karwiny oraz dyplomy honorowe.

W programie koncertu wykonano utwory Haydna, Chopina, Moniuszki, Dvořáka, Smetany, Lehara, Kubina, Bingego, Winklera, Kalmana, Straussa i innych. Konferansjerką była Danuta Ondruch.

Manifestacja przyjaźni

Z okazji 25 rocznicy wyzwolenia naszej republiki przez Armię Radziecką oraz 50 rocznicy powstania Republiki Czechosłowackiej, odbyła się we czwartek, dnia 9 maja 1968, a więc w dzień święta państwowego, na głównym rynku w Czeskim Cieszynie o godz. 10 przed południem potężna Manifestacja Przyjaźni mieszkańców powiatu karwńskiego i frydecko-misteckiego oraz obywateli miasta Cieszyna /ERL/.

Na tej manifestacji zebrało się około 25 tysięcy obywateli narodowości czeskiej, polskiej i słowackiej. Przemówienia wygłosili: sekretarz KC KPC z Pragi A. Jindra, członek prezydium KC PZPR i pierwszy sekretarz Komitetu Wojewódzkiego w Katowicach Edward Gierek i pierwszy sekretarz Rajkomitetu KPZR w Wołgogradzie Leonid Sergiejewicz Kuliczenko. Manifestację prowadził członek prezydium KC KPC i pierwszy sekretarz KO KPC w Ostrawie O. Voleník.

Całość imprezy transmitowały stacje telewizyjne Katowic i Ostrawy. Dalszym ciągiem Manifestacji Przyjazni był bogaty program kulturalny. Występy estradowe odbywały się po obu stronach granicy, która w tym dniu była otwarta. Do przejścia granicy upoważniały drukowane zaproszenia na manifestację. Nasz ZG PZKO otrzymał pewną ilość tych zaproszeń dla swoich członków. Delegacja ZG PZKO była również na głównej trybunie. Szczególnym przeżyciem artystycznym był występ Państwowego Zespołu Piosni i Tańca "Śląsk".

Polska niedziela w Ostrawie

W ramach "Wystawy Ostrawa '68" na Czarnej Łące odbyła się dnia 16 czerwca 1968 tradycyjna już "Polska Niedziela". Jej organizatorami byli oprócz organizatorów wystawy i Miejskiej Rady Narodowej w Ostrawie pracownicy konsulatu generalnego PRL w Ostrawie.

Już od godz. 9 przed południem koncertowała orkiestra dęta kopalni "Halemba" przed głównym wejściem wystawy witając pierwszych gości. Potem przemarszerowała do amfiteatru, gdzie po odegraniu hymnów państwowych dalej koncertowała aż do chwili rozpoczęcia programu artystycznego, który prowadzili spikierzy katowickiej telewizji Krystyna Loska i Józef Kopocz. Jako pierwszy zaprezentował się na estradzie piosenkarz i akordeonista prof. Błanik. Do przerwy południowej wystąpił jeszcze zespół regionalny "Pszczyzna". Po przerwie obiadowej zjawili się oficjalni goście z województwa katowickiego i opolskiego, przedstawiciele konsulatu generalnego PRL oraz władz okręgowych i miejskich miasta Ostrawy. Podczas pokazu mody polskiej /letniej/ przygrywała uroczym modelkom Domu Mody Elegancja z Katowic orkiestra dęta Domu Kultury Huty Pokój. Następnie występowały dalsze gościnne zespoły z Polski, a to: Zespół Estradowy Domu Kultury Huty Pokój typu big-beatowego /który zajął pierwsze miejsce na Ogólnopolskim Festiwalu Związków Zawodowych/, Zespół Estradowy DK Zakładów Azotowych z Chorzowa /orkiestra big-beatowa, sekstet wokalny, trio żeńskie i piosenkarze/, Reprezentacyjny Zespół Związków Zawodowych Hutników przy DK Huty "Kościuszk" z Chorzowa /inscenizacje muzyczno-choreograficzne/.

Poza tym odbyły się zawody modeli latających drużyn reprezentujących Katowice i Ostrawę, czemu sprzyjała piękna słoneczna pogoda.

Wieczorem zaś kierownicy zespołów i oficjalni goście spotkali się jeszcze na cocteilu, wydanym przez konsulat generalny PRL z okazji Polskiej Niedzieli.

"Akwarela" w Trzyńcu

W drodze powrotnej z festiwalu big-beatowego w Bratysławie zatrzymał się na naszym terenie najpopularniejszy polski zespół "mocnego uderzenia" - "Akwarela" z Czesławem Niemenem oraz znany polski zespół big-beatowy "Flamengo". Ich występy odbyły się w wtorek 18.6.1968 w Domu Kultury w Karwinie 6, oraz w środę, 19.6.1968 w sali Domu Ludowego w Trzyńcu.

Wczasy letnie dzieci

Dnia 9 lipca 1968 r. nastąpił odjazd około 40 dzieci naszych szkół na wczasy letnie organizowane dla dzieci Polonii Zagranicznej. Na moście granicznym /Most Przyjazni/ oczekiwał młodych wczasowiczów przedstawiciel generalnego konsulatu PRL w Ostrawie /główny organizator tych wczasów/ konsul mgr Kazimierz Kos, zaś po drugiej stronie mostu harcerze z kwiatami. Czekali tam również autokary, które odwiozły dzieci na lotnisko w Katowicach, skąd odleciały do Gdyni, gdzie znajdowała się właściwa kolonia wczasowa. Była to pierwsza od wielu lat akcja wczasowa dla dzieci naszych szkół w Polsce.

Żałobna uroczystość w Żywocicach

W niedzielę 4 sierpnia 1968 uczczono pamięć pomordowanych w dniu 6 sierpnia 1944 obywateli Żywocic. Z okazji rocznicy tej tragedii uroczystość żałobną zorganizowały Komitet Miejski Frontu Narodowego i grupa Związku Bojowników Antyfaszystowskich. Przed południem położono pod pomnikiem ofiar tragedii żywocickiej wieniec i kwiaty /m.in. również za ZG PZKO/. Przemówienia okolicznościowe wygłosili: przewodniczący Powiatowego Komitetu Frontu Narodowego w Karwinie generał Hečko, delegat Związku Bojowników o Wolność i Demokrację /ZBOWiD - PRL/ Jan Kaleta oraz przedstawiciel ZG SMP Jan Walczysko.

Scena Polska

Scena Polska Těšínského divadla wystawiała w roku 1968 następujące sztuki wraz z ich premierami:

"Moralność pani Dulskiej" Gabrieli Zapolskiej w reżyserii Alojzego Nowaka, scenografii Wł. Cejnara.

"Tramwaj zwany pożądaniem" Tanesse Williamsa. Premiera dnia 1 marca 1968 w Cz. Cieszynie.

"Mirandolina" C. Goldoniego w reżyserii Jerzego Uklei. Premiera 5 kwietnia 1968 w Cz. Cieszynie.

"Pupapka na myszy" Agathy Christie w reżyserii Alojzego Nowaka. Premiera 24 maja 1968.

"Córka podpalacza" /Paličova dcera/ J.K. Tyla w reżyserii Josefa Janíka, reżysera teatru z Pardubic, jako gościa. Scenografia Władysława Cejnara.

"Dom na granicy" oraz "Czarowna noc" - dwie sztuki jednoaktowe Sławomira Mrożka. Reżyseria Witolda Rybickiego, scenografia Władysława Cejnara. Premiera dnia 4 października 1968.

"Pastorałka" Leona Schillera w reżyserii Witolda Rybickiego i scenografii Władysława Cejnara. Premiera dnia 29 listopada 1968 w Czeskim Cieszynie.

Wycig Pokoju

XXI rocznik Wycigu Pokoju Berlin-Praga-Warszawa startował dnia 9 maja 1968 w Berlinie i zgromadził na trasie liczącej 2 308 km i podzielonej na 14 etapów ogółem 114 zawodników z 19 krajów.

Trasa tego wycigu wiodła również przez nasz teren, mianowicie IX etap, do którego start odbył się w Gottwaldowie a meta na stadionie Spartaka Kovona w Karwinie. Odbył się dnia 18 maja 1968 a liczył 150 km. Kolarze mieli w dniu następnym, tj. w niedzielę 19 maja 1968 odpoczynek. W poniedziałek, 20 maja 1968 wyruszyli kolarze z Karwiny przez Hawierzów do Czeskiego Cieszyna a potem do Katowic. Wycig zakończono dnia 24 maja 1968 w Warszawie.

W tegorocznym wycigu wprowadzono pewne nowości a mianowicie: a/ bonifikaty czasowe /60,30 i 15 sekund/, były wliczane do wyniku drużynowego b/ indywidualne próby szybkości /jazda na czas/, c/ 5 górskich premii /z bonifikatą 30,30 i 10 sekund/, d/ 29 lotnych finiszów.

Wyniki wycigu przedstawiały się następująco:

W klasyfikacji indywidualnej: 1. Peschel /NRD, 57:45:58/, 2. Vávra /CSRS, 57:46:14/, 3. Magiera /Polska, 57:45:52/, 4. Sajdchuzin /ZSRR, 57:47:04/, 5. Hojlund /Dania/, 6. Hanusik /Polska/, 7. Pacary, Schweters, 9. Michein /NRD/, 10. Czechowicz /PRL/, 11. Jasinski /PRL/, 12. Bławdzin /PRL/, 15. Zelenka /CSRS/, 16. Doleżał /CSRS/, 17. Kegel /PRL/, 19. Hrazdira /CSRS/, 30. Konečný /CSRS/, 33. Kvapil /CSRS/.
W klasyfikacji drużynowej: 1. Polska /173:89:40/, 2. NRD /173:14:55/, 3. CSRS /173:30:23/, 4. Belgia, 5. ZSRR /173:59:01/, 6. Rumunia, 7. Bułgaria, 8. Włochy, 9. Dania, 10. Węgry, 11. Holandia, 12. Anglia, 13. Szwajcaria.

Karwina, która była tym razem miastem etapowym z okazji swego 700-lecia bardzo dobrze umieszcza się w konkursie miast etapowych, zyskała wiele serdecznych słów uznania, komitet etapowy wykonał bardzo dobrze swe zadania i stąd też przy ogólnej ocenie wydał zasłużonym działaczom sportowym i organizacjom dyplomy uznania. Taki dyplom otrzymała również redakcja "Głosu Ludu".

P r a s a i w y d a w n i c t w a

120 lat "Tygodnika Cieszyńskiego"

W dniu 8 maja 1968 upłynęło pełnych 120 lat od chwili pojawienia się na naszym terenie pierwszego numeru polskiego pisma, mianowicie "Tygodnika Cieszyńskiego". Było to skromne, ośmiostronicowe pisemko mniejszych rozmiarów. Ale było pierwszym pismem polskim u nas, a właściwie pierwszym w ogóle na naszym Śląsku Cieszyńskim, bo wyprzedziło wszystkie periodyki jak niemieckie, tak i czeskie. Redaktorem Tygodnika był Paweł Stalmach, liczący wtedy 24 lat wieku. Jego współpracownikami byli Andrzej Cinciała /też niewiele starszy/ i adwokat cieszyński Ludwik Klucki. W podtytule miały znamienne słowa: "Pismo poświęcone dla ludu wiejskiego". W roku 1851 pismo zmieniło swój tytuł czy raczej nazwę na "Gwiazdka Cieszyńska".

Data 8 maja 1848 r. jest więc dniem narodzin polskiej prasy na Śląsku Cieszyńskim.

Klub Dziennikarzy Polskich

Przy Okręgowym Zarządzie Związku Czechosłowackich Dziennikarzy powstał w maju 1968 KLUB DZIENNIKARZY POLSKICH, w skład którego weszło ponad 20 dziennikarzy polskich pracujących w polskich czasopismach wydawanych na naszym terenie oraz w redakcji polskich audycji radia ostrawskiego. Do tymczasowego kierownictwa wybrano Jana Rusnoka, Bronisława Bielana i Ładę Krumniklową.

Komisja Wydawnicza ZG PZKO

Na początku lipca 1968 została wybrana przez ZG PZKO nowa komisja wydawnicza. Postanowiono nie rezygnować ze współpracy z wydawnictwem "Profil" w Ostrawie i wydawac w nim pozycje przygotowywane przez naszych rodzimych tworców. Skład osobowy nowej Rady Edycyjnej przedstawiał się następująco: Henryk Jasiczek - przewodniczący, członkowie: Gustaw Przeczka, Jan Rusnok, Władysław Sikora, dr Daniel Kadłubiec, Janina Kowalska, Wanda Cejnarowa, Wanda Wronkowa.

Wydawnictwa "Profilu" z ramienia ZG PZKO czy SLA

"Krajobraz naszych serc" - publikacja reprezentacyjna i jubileuszowa z okazji 20 rocznicy powstania PZKO, na kredowym papierze, opracowana i wydana przez ZG PZKO. Zawiera liczne zdjęcia artystyczne naszych fotografików, ilustrujące piękno naszych gór, wsi i miast, naszych zwyczajów, obchodów, życia Koł, świetlic itd. z przerywnikami poetyckimi naszych autorów, ze słowem wstępnym Henryka Jasiczka. Cena 30 Kčs. Projekt okładki oraz układ graficzny Bohuslava Blážeja. Druk: Tisk, závod 3, Český Těšín. Zredagował zespół. Nakład 3.500 egz.

"Baj, baju, z mojego kraju" - zbiór wierszyków dla dzieci Henryka Jasiczka z ilustracjami Marii Maleckiej, wprowadzający naszych maluchów w świat baśni - utopców, złotogłowców, w świat gór beskidzkich, "w których żyją krasnoludki i biedronki..." - cena 12 Kčs. Nakład 15.000 egzemplarzy, drukował "Tisk, závod 3, Čes. Těšín. Wydał "Profil" Ostrawa, stron 59.

"Monografia Śpiewactwa Polskiego /1927-1967/" - publikacja zawierająca bogaty materiał fotograficzny /zdjęcia chorów/ i teksty objaśniające. Przygotował Aktyw Śpiewaczo-Muzyczny ZG PZKO. Redaktorem publikacji był Eugeniusz Fierla. Druk przedsiębiorstwa Tisk, závod 3, Český Těšín. Wydał ZG PZKO własnym kosztem.

"Kalendarz Śląski 1969" - rocznik VIII. Redagował zespół pod kierownictwem Henryka Jasiczka. Układ graficzny i okładka Tadeusza Bergera. Nakładem wydawnictwa "Profil" w Ostrawie. Druk: Tisk, závod 3, Č.Těšín. Stron 207. Cena 12 Kčs. Nakład 10.500 egzemplarzy.

"Skrzyżowanie" - zbiór drobnych opowiadań Wilhelma Przeczka i Władysława Sikory z ilustracjami Bronisława Liberdy, wydany przez redakcję "Zwrotu" w Cz. Cieszynie. Okładka i układ graficzny Tadeusza Bergera, Cena 5 Kčs. Stron 26.

"Biuletyn Ludoznawczy, zeszyt I" - publikacja cyklostylowana /stron 127/ pod redakcją Józefa Ondrusza, wydana przez Sekcję Folklorystyczną ZG PZKO. Cyklostylowano w biurze ZG PZKO w Czeskim Cieszynie.

I n n e w y d a w n i c t w a

"Pamięci Jana Kubisza" - publikacja wydana przez Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Szkoły przy polskiej dziewięciolatce w Gnojniku z okazji 120 rocznicy urodzin poety w styczniu 1968 roku. Redagowali: Jan Pyszko, Bronisław Bielan, Wilhelm Przeczek. Układ graficzny i zdjęcia Bronisława Bielana. Drukowało przedsiębiorstwo Tisk, závod 3, Český Těšín.

"Duet" - zbiór wierszy Janusza Gaudyna i Gabriela Palowskiego, członków Grupy Literackiej 63 przy Jednolitym Ośrodku Kulturalnym w Trzyncu. Opracowanie graficzne Stanisława Krausa. Nakład 500 egzemplarzy. Drukiem Orp - propagandy Huty Trzynieckiej.

"Niezapominajki" - drugie wydanie zbioru wierszy Adama Wawrośa z przedmową Janusza Gaudyna. Wydał "Třinecký hutník" z okazji 20 -lecia Zwycięstwa Lutowego. Projekt okładki i przerywniki Stanisława Krausa. Nakład 800 egzemplarzy. Drukowały Moravské tiskařské závody Ostrava.

Z e s t a t y s t y k i o g ó l n o z w i ą z k o w e j

Stan członków Związku

Powiat	Stan dnia 1.1.1968			Stan dnia 31.12.68		
	ogółem kobiet mężczyzn			ogółem kobiet mężczyzn		
Karwina	13 420	6 427	6 993	13 544	6 512	7 032
Frydek-Mistek	7 236	3 432	3 804	7 396	3 515	3 881
R a z e m	20 656	9 857	10 797	20 940	10 027	10 913

Zespoły śpiewacze i instrumentalne

Powiat	C h ó r y			Małe zespoły	
	miesz.	męsk.	żeńsk.	wokalne	instrum.
Karwina	12	6	6	15	9
Frydek-Mistek	4	1	3	9	5
R a z e m	16	7	9	24	14

Zesp. czytelnicze	9	52	-	-	-
Zesp. sportowe	13	322	4	4	114
Zesp. świetlicowe	1	7	1	-	7
Zesp. dziecięce	2	33	10	-	-
Zesp. fotomst.	1	31	-	-	-
Razem	137	3649	525	63	1726

Występy zespołów śpiewaczych i instrumentalnych

Powiat	chóry	małe zesp. wokalne	zesp. instrume
Karwina	191	63	152
Frydek-Mistek	48	52	45
R a z e m	239	115	197

Tak więc 48 zespołów w powiecie karwińskim dało 406 występów a 22 zespołów w powiecie frydecko-mistec-
kim 145 występów, co w sumie daje 70 zespołów i 551
występów w roku 1968.

Zespoły żywego słowa

Powiat	Ilość zesp.	Sztuki premiery	Sztuki całospekt. reprzyzy	Jednoaktówki premiery repr.	rewie
<u>Zespoły PZKO</u>					
Karwina	20	10	18	17	10 -
Frydek-Mistek	17	9	11	14	5 -
R a z e m	37	19	29	31	15 -
<u>Zesp. szkolne</u>					
Karwina	14	9	4	-	- 5
Frydek-Mistek	15	15	8	-	- 1
R a z e m	29	24	12	-	- 6

Praca zespołów artystycznych /wg sprawozd. mies./

Rodzaj zespołu	P o w i a t					
	Karwina			Frydek-Mistek		
	ilosc	prob	występów	ilosc	prob	wyst.
Chóry męskie	6	312	65	1	53	28
żeńskie	6	199	16	3	121	14
mieszane	12	408	83	4	155	6
Małe zesp. wokal.	24	396	60	11	337	87
Zesp. instrum.	12	382	149	7	183	50
Zesp. teatralne	16	442	28	15	389	20
Zesp. małych form sc.	4	201	27	2	19	19
Zesp. taneczne	20	537	56	9	161	24
Zesp. Kl. Młodych	11	327	26	7	194	29
Zesp. czytelnicze	9	52	-	-	-	-
Zesp. sportowe	13	322	4	4	114	7
Zesp. świetlicowe	1	7	1	-	-	-
Zesp. dziecięce	2	33	10	-	-	-
Zesp. fotoamat.	1	31	-	-	-	-
Razem	137	3649	525	63	1726	284

Ogółem w obu powiatach 200 zespołów artystycznych miało 5 383 prob i dało 809 występów w roku 1968.

Imprezy wewnętrzne Koł /wg sprawozdań miesięcznych/

Rodzaj imprezy	P o w i a t				R a z e m	
	Karwińa		Frydek-Mistek		ilość udział	
Świetlice tem.	116	9 465	75	3 298	241	12 763
Świetl.w przyr.	18	907	12	459	30	1 366
Świetl.dziecięce	19	1 301	12	574	31	1 875
Spot. Kl.Młodych	218	6 073	172	782	390	6 855
Kl.Prop.	103	1 245	2	25	105	1 270
Kl.Kobiet	39	527	-	-	39	527
Prelekcje,odcz.	146	6 555	72	3 920	218	10 480
Kursy	4	20	1	20	5	40
Wystawy	15	1 319	7	591	21	1 910
Wycieczki	46	2 201	25	1 317	71	3 518
Ogniska	9	658	1	30	10	688
Wieczory pytań i odpowiedzi	5	271	-	-	5	271
R a z e m	788	30 542	379	10 997	1169	41 549
Bale	23	6 909	27	3 616	50	10 525
Zabawy taneczne	34	4 647	18	2 316	52	6 963
Festyny	27	10 864	24	16 728	51	27 592
Akademie	7	1419	8	1 236	15	2 655
Rewie	5	734	6	739	11	1 473
Przedstawienia	25	3 161	21	3 660	46	6 821
Koncerty	9	3 240	4	763	13	4 003
R a z e m	130	30 974	108	29 058	238	60 032
O g ó ł e m	918	61 516	487	40 055	1405	101 571

Z e b r a n i a

	ilość	udział
Zebrania zarządowe	1 356	16 930
Zebrania członkowskie	197	13 803
R a z e m	1 553	30 733

6. Łaski nad Olsz	4	33	2	33
7. Piotrowice 1	1	5	1	5
8. Piotrowice 2-Marklow.	3	6	39	42
Razem	31	96	211	237

A k t y w n o ś ć K ó ł /wg sprawozdań mies./

Obwód - Koło	ilość wyst. zespołów		wewn. publ. razem i m p r e z y		
<u>Obwód bogumiński: /I/</u>					
1. Nowy Bogumin	--	--	20	3	23
2. Stary Bogumin	--	--	3	2	5
3. Bogumin-Szonychel	--	--	2	2	4
4. Lutynia Dolna	4	10	3	1	4
5. Pudłów	--	--	8	2	10
6. Ostrawa	1	2	47	1	48
7. Skrzeczon	3	11	34	7	41
8. Wierzniewice	1	4	3	4	7
9. Zabłocie	--	--	1	-	1
Razem	9	27	121	22	143
<u>Obwód orłowski: /II/</u>					
1. Dąbrowa	2	4	5	6	11
2. Orłowa IV-Lutynia G.	5	42	10	4	14
3. Orłowa I	7	21	8	3	11
4. Orłowa II-Łazy	4	8;	17	3	20
5. Orłowa III-Poręba	1	--	9	1	10
6. Pietwałd	--	--	11	11	12
7. Rychwałd	--	--	5	3	8
Razem	19	75	65	21	86
<u>Obwód karwiński: /III/</u>					
1. Karwina 2-Centrum	3	9	3	2	5
2. Karwina 2-Granice	2	16	13	3	16
3. Karwina 2-Henryk	3	13	10	4	14
4. Karwina 2-Nowy Jork	-	--	56	2	58
5. Karwina 2-Solca	2	6	2	4	6
6. Karwina 2-Sowiniec	1	2	5	2	7
7. Stonawa	4	21	13	12	25
8. Sucha Górna	7	51	22	4	26
Razem	22	118	124	33	157
<u>Obwód frysztacki: /IV/</u>					
1. Karwina 1-Frysztat	4	19	21	2	23
2. Karwina 3-Darkow	8	22	5	4	9
3. Karwina 4-Raj	6	29	15	7	22
4. Karwina 5-St. Miasto	5	14	5	3	8
5. Karwina 6-Nowe Miasto	1	2	88	3	91
6. Łąki nad Olzą	4	4	33	2	35
7. Piotrowice 1	-	--	5	2	7
8. Piotrowice 2-Marklow.	3	6	39	3	42
Razem	31	96	211	26	237

Obwód - Koło	Zespołów		I m p r e z y		
	ilosc	wyst.	wewn.	publ.	razem

Obwód cz.cieszyński: /V/

1. Czeski Cieszyn	4	27	67	9	76
2. Cz.Cieszyn-Sibica	3	15	11	3	14
3. Cierlicko-Koscielec	1	4	6	4	10
4. Grodziszcz	1	2	2	2	4
5. Kocobędz I-Ligota	1	3	6	3	9
6. Kocobędz II	2	5	5	5	10
7. Mistrzowice	2	4	8	5	13
8. Mistrzowice-Mosty	2	--	4	3	7
9. Olbrachcice	4	27	17	2	19
10. Stanisławowice	3	10	13	4	17
11. Żuków Dolny	1	1	1	1	2
12. Żuków Górny	-	--	8	-	8
Razem	24	98	148	41	189

Obwód hawierzowski: /VI/

1. Cierlicko-Centrum	1	-	-	1	1
2. Hawierzów-Centrum	2	69	19	3	22
3. Hawierzów III	3	9	4	-	4
4. Hawierzów-Błędowice	4	35	7	8	15
5. Hawierzów-Sucha D.	5	11	11	6	17
6. Datynie Dolne	-	--	1	1	2
7. Hawierzów-Szumbark	1	1	6	3	9
8. Hawierzów-Żywocice	-	--	2	5	7
Razem	16	125	50	27	77

Obwód gnojnicki: /VII/

1. Gnojnik	1	--	2	1	3
2. Ligotka Kameralna	2	4	4	4	8
3. Ropica	1	2	5	3	8
4. Bzeka	-	--	6	2	8
5. Smiłowice	2	5	3	4	7
6. Trzanowice	-	--	9	2	11
7. Trzycież	1	7	2	6	8
Razem	7	18	31	22	53

Obwód trzyniecki: /VIII/

1. Guty	3	4	11	2	13
2. Kojkowice	2	1	2	1	3
3. Niebory	1	16	10	2	12
4. Oldrzychowice	4	5	5	2	7
5. Trzyniec 1	-	--	6	2	8
6. Trzyniec 2-Osówki	2	6	4	8	12
7. Trzyniec 2-Podlesie	-	--	4	2	6
8. Trzyniec 3-Kanada	2	1	1	1	2
9. Trzyniec 5-Leszna D.	1	--	20	4	24
10. Trzyniec 6-Osiedle	1	--	38	2	40
11. Trzyniec 6-Wies	1	5	11	1	12
12. Tyra	1	1	5	2	7
Razem	18	39	97	29	126

Obwód - Koło	Zespołów		I m p r e z y		
	ilosc	wyst.	wewn.	publ.	razem
<u>Obwód bystrzycki: /IX/</u>					
1. Bystrzyca	2	--	4	2	6
2. Grodek	4	10	2	3	5
3. Karpętna	-	--	6	3	9
4. Koszarzyska	1	2	4	2	6
5. Milików-Pasieki	-	--	6	1	7
6. Nydek	4	8	7	4	11
7. Nydek-Głuchowa	1	--	6	1	7
8. Wędrynia	8	67	3	8	11
9. Wędrynia-Zaolzie	1	2	2	1	3
Razem	21	89	40	25	65

<u>Obwód jabłonkowski: /X/</u>					
1. Boconowice	1	1	3	3	6
2. Bukowiec	1	3	7	6	13
3. Jabłonków	2	41	9	4	13
4. Jabłonków-Jasienie	2	14	4	5	9
5. Jabłonków-Nawsie	2	3	46	4	50
6. Jabłonków-Pioseczna	1	2	4	1	5
7. Łomna Dolna	2	2	3	1	4
8. Łomna Górna	1	--	5	2	7
9. Milików	1	--	3	2	5
10. Mosty przy Jabł.	3	28	4	4	8
11. Mosty-Szance	3	26	3	2	5
12. Piosek	1	2	4	4	8
Razem	20	122	95	38	133

Zestawienie aktywności Kół według obwodów

Obwód: I Bogumiński	9	27	121	22	145
II Orłowski	19	75	65	21	86
III Karwinski	22	118	124	33	157
IV Frysztacki	31	96	211	26	237
V Cz. cieszyński	24	98	148	41	189
VI Hawierzowski	16	125	50	27	77
VII Gnojnicki	7	18	31	22	53
VIII Trzyniecki	18	39	97	29	126
IX Bystrzycki	21	89	40	25	65
X Jabłonkowski	20	122	95	38	133

społeczeństwie polskim, spowodowane właśnie tymi różnymi antysojalistycznymi, antydemokratycznymi i antykomunistycznymi siłami, obłudnie kryjącymi się pod płaszczykiem walki o socjalizm - humanistyczny, a właściwie o socjalizm - ludzki, który ma być podstawą naszego życia. Wymagać będzie wiele trudu i wysiłku w ramach normalizacji stosunków politycznych, gospodarczych, a także kulturalnych i społecznych.

Czynność kostiumerii teatralnej ZG PZKO
w poszczególnych kwartałach:

Organizacje wypożyczające	I	II	III	IV	Razem /rok/
Koła PZKO	17	19	10	21	67
Inne organizacje społ.	17	16	7	46	86
Szkoły: czeskie	10	29	1	19	59
polskie	29	58	2	21	110
Przedszkola	17	6	-	9	32
Osoby prywatne	871	43	6	46	966
Razem wypożyczeń	961	171	26	162	1320
Wypożyczono sztuk:					
kostiumy	1868	1942	1616	954	6380
peruki i warkocze	184	382	40	269	875
par butów	78	256	48	59	441

O g ó l n a o c e n a r o k u

Rok 1968 był, jak podano na początku, rokiem szczególnych i nader ważnych wydarzeń, które nie ominęły również naszego Związku. Wielu członków, a zwłaszcza członków ZG PZKO uważało te wydarzenia za nadające się do uzyskania różnych praw narodowościowych. Niestety, jak wykazały dalsze wydarzenia, a specjalnie w sierpniu tego roku, cały ten proces tzw. "demokratyzacji" został wykorzystany przez wrogie antysocjalistyczne siły do próby dokonania przewrotu politycznego, wyrwania naszej republiki z obozu socjalistycznego i przywrócenia ustroju kapitalistycznego. Dzisiaj jeszcze nie znamy całej prawdy, nie wszystko jest całkowicie jasne, faktem jednak pozostanie zajęcie naszego państwa przez wojsko Układu Warszawskiego, co musiało być spowodowane naprawdę bardzo krytyczną sytuacją u nas, zagrażającą socjalizmowi i naszej przyszłości.

Stąd też nie komentujemy tych wydarzeń dokładnie, bo z biegiem czasu wszystko się unormuje i na pewno wyjaśni dostatecznie. To samo odnosi się do różnych pociągnięć, postanowień, uchwał, deklaracji i proklamacji ZG PZKO, które nie zawsze były zgodne z poprzednio ustaloną linią polityczną KPC. Odnosi się to nawet do uchwały X Zjazdu, która nie mówi właściwie o zadaniach kulturalno-oświatowych Związku, ale wytycza ZG PZKO i Związkowi cele i zadania szeroko przekraczające zakres obowiązującego statutu związkowego.

Niemniej rok 1968 był rokiem wielkiego rozłam w naszym społeczeństwie polskim, spowodowanym właśnie tymi różnymi antysocjalistycznymi, antyradzieckimi i antykomunistycznymi siłami, obłudnie kryjącymi się pod płaszczykiem walki o socjalizm "humanistyczny", z ludzkim obliczem. Usunięcie tego rozdzwieku wśród społeczeństwa oraz bezpośrednio członków naszego Związku wymagać będzie wiele trudu i wysiłku w ramach normalizacji stosunków politycznych, gospodarczych, kulturalnych a zwłaszcza międzyludzkich.